

rijksuniversiteit
groningen

Criminaliteit in een gedigitaliseerde samenleving

Een onderzoek naar de verschillen tussen offline en online vermogenscriminaliteit omtrent demografische kenmerken van slachtoffers en daders

M.I. Fokkema

S3769003

15 februari 2023

Begeleider: Dr. D.M. Bakker

Referent: J.G. Nieuwenhuis

MSc Sociologie van Criminaliteit en Veiligheid

Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Abstract

Met de digitalisering van de samenleving komt ook de digitalisering van criminaliteit. Voornamelijk op het gebied van vermogenscriminaliteit neemt het aantal online slachtoffers en daarmee vermoedelijk ook het aantal daders steeds meer toe. Om de veiligheid van Nederlanders te blijven waarborgen is het voor de Nationale Politie dan ook van belang om snel mee te bewegen met de verschuiving van offline naar online vermogenscriminaliteit. Hierdoor is het doel van dit onderzoek om na te gaan of slachtoffers en daders van offline vermogenscriminaliteit verschillende demografische kenmerken hebben in vergelijking met slachtoffers en daders van online vermogenscriminaliteit. Door meer inzicht te krijgen in de verschillen en overeenkomsten tussen offline en online slachtoffers kan worden verkend of de werkwijze omtrent offline vermogenscriminaliteit moet worden aangepast of grotendeels hetzelfde kan blijven voor online vermogenscriminaliteit. Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag is gebruik gemaakt van kwantitatieve data vanuit de Basis Voorziening Handhaving van de Nationale Politie. Hieruit zijn alle aangiften tussen 2019 en 2021 met betrekking tot offline en online vermogenscriminaliteit met een slachtoffer of verdachte geselecteerd. In totaal zijn er 584.601 offline en 85.898 online slachtoffers en daders meegenomen. Uit de logistische regressieanalyses is gebleken dat online slachtoffers vaker vrouwen zijn en gemiddeld ouder zijn dan offline slachtoffers. Ook is gebleken dat online slachtoffers minder vaak in stedelijke gebieden wonen, maar wel dichterbij de pleegplaats wonen dan offline slachtoffers. Voor online daders is gebleken dat zij vaker mannen zijn en gemiddeld jonger zijn dan offline daders. Daarnaast werd tegen verwachting in gevonden dat online daders vaker in stedelijke gebieden wonen dan offline daders. Tot slot is gebleken dat online daders verder van de pleegplaats wonen dan offline daders. Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat online vermogenscriminaliteit andere slachtoffers en daders kent dan offline vermogenscriminaliteit. Een aanbeveling voor de Nationale Politie is dan ook om voormalige strategieën ter preventie en bestrijding van criminaliteit te herzien, voordat deze worden toegepast op online criminaliteit. Om in te spelen op de jonge leeftijd van online daders is het voor de Nationale Politie aan te bevelen om in te zetten op het tegengaan van de verheerlijking van online criminaliteit op sociale media, om zo jongeren te beschermen voor online daderschap. Tot slot zouden politiemedewerkers beter opgeleid moeten worden in het registreren van online delicten, zodat er geen kostbare informatie verloren gaat wanneer aangiften door een landelijk coördinatiepunt aan elkaar gekoppeld worden.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Theoretisch kader	8
2.1 Levensstijlroutine-activiteiten theorie.....	8
2.2 Zelfcontrole theorie	9
2.3 Demografische kenmerken.....	9
2.3.1 Geslacht	10
2.3.2 Leeftijd.....	11
2.3.3 Stedelijkheid	13
2.3.4 Afstand woon- en pleegplaats.....	15
3. Methoden	17
3.1 Offline vermogenscriminaliteit	17
3.1.1 Slachtoffersselectie offline vermogenscriminaliteit	18
3.2 Online vermogenscriminaliteit	20
3.2.1 Slachtoffersselectie online vermogenscriminaliteit	20
3.3 Operationalisaties	22
3.3.1 Slachtoffers en daders.....	22
3.3.2 Leeftijd.....	22
3.3.3 Geslacht	23
3.3.4 Woon- en pleegpostcode	23
3.3.5 Stedelijkheid	23
3.3.6 Afstand woon- en pleegplaats.....	24
3.3.7 Verschillende datasets	24
3.4 Analyseplan	25
4. Resultaten	26
4.1 Beschrijvende statistieken	26
4.1.1 Univariante statistieken	26
4.1.2 Bivariate statistieken.....	30
4.2 Logistische regressieanalyses.....	31
4.2.1 Assumpties.....	31
4.2.2 Modevaluatie	31
4.3 Hypothesetoetsing	35

4.3.1 Geslacht	35
4.3.2 Leeftijd.....	36
4.3.3 Stedelijkheid	37
4.4.4 Afstand woon- en pleegplaats.....	37
5. Conclusie.....	39
6. Discussie.....	42
6.1 Bredere implicaties.....	45

1. Inleiding

De digitalisering van de Nederlandse samenleving heeft een grote impact op onze manier van leven. De digitalisering beïnvloedt namelijk hoe we communiceren, hoe we werken en hoe we onze vrije tijd besteden (Centraal Bureau voor de Statistiek (hierna: CBS), 2021b; Gutter & Veenvliet, 2022). Met deze digitalisering van de samenleving komt ook de digitalisering van de criminaliteit. Er vindt namelijk steeds minder traditionele criminaliteit en steeds meer online criminaliteit plaats (CBS, 2021a).

De opkomst van COVID-19 heeft deze verschuiving van traditionele criminaliteit naar online criminaliteit vermoedelijk versneld. Deze verschuiving is goed zichtbaar bij vermogenscriminaliteit; criminaliteit gericht op andermans eigendom of bezit, zoals zakkenrollerij en oplichting. Doordat het overgrote deel van de Nederlanders thuiszat, was het voor traditionele criminelen namelijk lastiger om bijvoorbeeld in te breken en zakken te rollen (CBS, 2021a). Zo is het aantal registraties van zakkenrollerij in 2020 gedaald met 47% en nam het aantal inbraken af met 23%. Tegelijkertijd nam het aantal registraties omtrent online criminaliteit toe (CBS, 2021a). Inmiddels is er zelfs een punt bereikt waarop evenveel mensen slachtoffer zijn geweest van traditionele criminaliteit als van online criminaliteit (CBS, 2022b). Zo werd in 2021 17% van de Nederlanders slachtoffer van één of meer online delicten, waarvan het grootste deel online oplichtings- en fraudeslachtoffers betrof (CBS, 2022b).

Deze toename van online vermogenscriminaliteit heeft grote invloed op de maatschappij. Zo geeft een deel van de slachtoffers aan dat ze emotionele of psychische problemen ondervinden naar aanleiding van het online delict. Daarnaast komen slachtoffers in financiële problemen terecht, waarbij slachtoffers van phishing - internetfraude middels valse e-mails en websites - de grootste financiële problemen ondervinden (CBS, 2022b). Niet alleen slachtoffers, maar ook de rest van de Nederlandse inwoners ondervindt negatieve gevolgen van online criminaliteit. Zo maken Nederlanders zich steeds meer zorgen over hun veiligheid op het internet (CBS, 2019b). Hoewel de onveiligheidsgevoelens op het internet subjectief zijn, en dus geen inzicht geven in de daadwerkelijk heersende onveiligheid op het internet, is het voor de samenleving gunstig om deze onveiligheidsgevoelens zoveel mogelijk in te perken. Het hebben van een gevoel van veiligheid is namelijk een essentiële menselijke behoefte en werkt bovendien bevorderend voor de onderlinge samenwerking tussen burgers binnen een samenleving (Noordenburg, 2022).

Een belangrijke speler in het waarborgen van de Nederlandse veiligheid is de Nationale Politie. Door de verschuiving van traditionele naar online criminaliteit is het van belang dat de politie met deze verschuiving meebeweegt, om zo de veiligheid van Nederlanders te kunnen blijven garanderen. Uit de praktijk blijkt echter dat de politie niet in staat is om bij te blijven met de snelle verschuiving van criminaliteit. Terwijl het aantal online aangiften toeneemt (Hoiting et al., persoonlijke communicatie, maart 2022) en in de toekomst zal blijven toenemen (De Jong et al., 2018), loopt de politie hedendaags telkens een stap achter op de online crimineel. Om de werkwijze van de politie te bevorderen is het daarom zinvol om inzicht te verkrijgen in de kenmerken van online daders en slachtoffers.

De grootste slachtoffer-, en daarmee vermoedelijk ook dadergroep ligt bij online criminaliteit met een financieel oogmerk (CBS, 2022b). Vaak betreft dit online fraude; het bedriegen van personen, bedrijven of de overheid met een financieel oogmerk. Dit maakt het voor de politie voornamelijk interessant om een beter beeld te krijgen van slachtoffers en daders van online vermogenscriminaliteit. Om zo snel mogelijk met de verschuivende criminaliteit mee te bewegen is het relevant om na te gaan op welke manier slachtoffers en daders van online vermogenscriminaliteit verschillen van offline vermogenscriminaliteit. Zo kan worden verkend of de werkwijze omtrent offline vermogenscriminaliteit moet worden aangepast of grotendeels hetzelfde kan blijven voor online vermogenscriminaliteit.

In de criminologische wetenschap is al veel geschreven over traditionele vormen van criminaliteit. Met de digitalisering van criminaliteit moeten ook onderzoeken naar criminaliteit ‘gedigitaliseerd’ worden, om zo bij te blijven met de hedendaagse situatie. Traditionele theorieën die voorheen hebben geholpen offline criminaliteit te verklaren, zijn de levensstijlroutine-activiteitentheorie (Cohen & Felson, 1979; Hindelang et al., 1978) en de zelfcontrole theorie (Gottfredson & Hirschi, 1990). Deze theorieën stellen dat de mate van slachtoffer- en daderschap samenhangt met mensen hun levensstijl en de mate waarin zij beschikken over zelfcontrole. Inmiddels zijn er verschillende onderzoeken gedaan naar de mate waarin deze traditionele theorieën toepasbaar zijn op slachtoffers en daders van online criminaliteit (o.a. Bossler & Holt, 2009; Leukfeldt & Yar, 2016; Miró, 2014). Deze onderzoeken hebben echter wisselende resultaten en in deze onderzoeken wordt vaak de focus gelegd op slachtoffers óf daders van criminaliteit (Lauritsen & Laub, 2007). Daarnaast nemen deze onderzoeken vaak een specifieke vorm van criminaliteit mee of leggen ze de focus op specifieke vormen van vermogenscriminaliteit, zoals phishing, hacken óf identiteitsfraude (Hutchings & Hayes, 2009; Reyns, 2011). Door in dit onderzoek slachtoffer-

én daderschap van offline vermogenscriminaliteit te vergelijken met online vermogenscriminaliteit worden alle vormen van criminaliteit met een financieel oogmerk onderzocht. Hierdoor kan een uitgebreid beeld worden geschetst over de personen die betrokken zijn bij online criminaliteit en kan worden onderzocht in hoeverre er onderlinge verschillen zijn tussen slachtoffer- en dadergroepen tussen offline en online vormen van vermogenscriminaliteit.

Daarnaast bestaat er weinig duidelijkheid over de rol die de afstand tussen woon- en pleegplaats speelt bij offline, maar voornamelijk bij online criminaliteit. Voor offline criminaliteit blijkt uit eerdere onderzoeken wel al dat daders vaak in de buurt wonen van de plaats waar ze het delict plegen (Van Koppen et al., 2000). Bij online criminaliteit is hier minder inzicht in, maar is het vermoeden dat de afstand tussen woon- en pleegplaats een minder grote rol speelt. Zo kan men op elke willekeurige plek op een valse link kunnen klikken die hen slachtoffer maakt van een online vermogensdelict. Om meer inzicht te krijgen in de rol van de woon-pleegplaats afstand wordt in dit onderzoek gekeken wat de afstand tussen de woonplaats en pleegplaats van zowel offline als online slachtoffers zijn.

Om te onderzoeken hoe daders en slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit verschillen van de daders en slachtoffers van online vermogenscriminaliteit luidt de onderzoeksvraag als volgt:

In hoeverre bestaan er verschillen tussen de demografische kenmerken van slachtoffers en daders van offline en online vermogenscriminaliteit?

2. Theoretisch kader

Offline slachtoffer- en daderschap van vermogenscriminaliteit is volgens vele criminologische onderzoeken afhankelijk van de levensstijl en de mate van zelfcontrole van mensen. Bekende theorieën die zo'n afhankelijkheid verwachten zijn de levensstijlroutine-activiteiten theorie (Cohen & Felson, 1979; Hindelang et al., 1978) en de zelfcontrole theorie (Gottfredson & Hirschi, 1990). Doordat in dit onderzoek offline slachtoffers en daders met online slachtoffers en daders vergeleken worden, wordt in dit onderzoek gekeken hoe deze twee theorieën - die aanvankelijk ontwikkeld zijn om offline criminaliteit te verklaren - toepasbaar zijn op het verklaren van online vermogenscriminaliteit.

2.1 Levensstijlroutine-activiteiten theorie

De levensstijlroutine-activiteiten theorie (hierna: LRAT) veronderstelt dat criminaliteit plaatsvindt wanneer (1) een gemotiveerde dader, (2) een geschikt doelwit en (3) een gebrek aan of afwezigheid van geschikte toezichthouders samenkomen (Cohen & Felson, 1979). Het samenkomen van deze drie elementen wordt beïnvloed door de levensstijl en daarmee routine-activiteiten van mensen, aangezien een levensstijl mensen op bepaalde plekken op bepaalde tijden plaatst (Hindelang et al., 1978; Swier & Wijkman, 2011).

De LRAT is oorspronkelijk gebaseerd op offline criminaliteit waarbij een fysieke ontmoeting plaatsvindt tussen slachtoffer en dader (Cohen & Felson, 1979; Hindelang et al., 1978). Bij online criminaliteit vindt daarentegen geen fysieke ontmoeting plaats. Slachtoffers en daders van online criminaliteit hoeven niet eens tegelijkertijd online te zijn om online criminaliteit plaats te laten vinden; een valse e-mail die een online dader heeft verstuurd kan een week later nog slachtoffers opleveren. Toch laat de LRAT zich deels generaliseren naar online vermogenscriminaliteit. Voor beide vormen van criminaliteit is namelijk een gemotiveerde dader en een geschikt doelwit nodig. De geschiktheid van het doelwit is nu alleen niet afhankelijk van een offline, maar van een online risicovolle levensstijl. Dit zou zich kunnen uiten in het veel aanwezig zijn op het internet, het veel gebruik maken van internetbankieren, het bezitten van veel digitale goederen in online spellen en het veel in contact zijn met onbekenden op het internet (Leukfeldt & Yar, 2016). Waar het element van geschikte toezichthouders oorspronkelijk betrekking had op de aanwezigheid van omstanders en sociale controle (Cohen & Felson, 1979), zou dit voor online criminaliteit te generaliseren zijn in de vorm van een gebrek aan antivirusprogramma's (Bossler & Holt, 2009) of slechte kennis over computergebruik (Reyns, 2015). Daarnaast kan het hebben van delinquente

vrienden een indicatie zijn van een gebrek aan geschikte toezichthouders, aangezien deze vrienden minder bereid zijn om hen bescherming te bieden in online situaties (Bossler & Holt, 2009).

2.2 Zelfcontrole theorie

De zelfcontrole theorie stelt dat criminele gedragingen afhankelijk zijn van de mate waarin mensen zelfcontrole hebben. Een gebrek aan zelfcontrole zou gepaard gaan met een hoger risico op slachtoffer- en daderschap (Flexon et al., 2015; Gottfredson & Hirschi, 1990).

Mensen met een lage zelfcontrole hebben namelijk een hoge mate van impulsiviteit en een gebrek aan frustratietolerantie, vasthoudendheid, doorzettingsvermogen en zorgvuldigheid, waardoor zij vatbaarder zijn voor criminaliteit (Holtfreter et al., 2010; Schreck, 1999).

Daarnaast voelen zij zich sneller aangetrokken tot risicovolle activiteiten, waaronder het plegen van criminele delicten (Gottfredson & Hirschi, 1990).

De zelfcontrole theorie kan ook worden gebruikt om online vermogenscriminaliteit te verklaren (Donner et al., 2014). Zo blijkt een gebrek aan zelfcontrole een voorspeller te zijn van het illegaal downloaden van software, het gebruiken van persoonlijke gegevens van anderen en van daderschap van online cybercrime in het algemeen (Moon et al., 2010). Ook zijn mensen met een gebrek aan zelfcontrole vatbaarder voor slachtofferschap van online criminaliteit, aangezien zij naast offline ook online minder beschermingsmaatregelen treffen dan mensen met voldoende zelfcontrole (Schreck, 1999).

2.3 Demografische kenmerken

Aan de hand van de LRAT en de zelfcontrole theorie kan dus worden verwacht dat daders van offline en online vermogenscriminaliteit overeenkomende kenmerken hebben, maar dat mensen die slachtoffer zijn geweest voor offline vermogenscriminaliteit mogelijk wel verschillen van slachtoffers van online vermogenscriminaliteit. Hoewel de levensstijl en de mate van zelfcontrole persoonlijke eigenschappen zijn, is er een aantal demografische kenmerken dat samenhangt met deze eigenschappen. Bij elke aangifte registreert de politie – voor zover deze bekend zijn – de persoonlijke kenmerken geslacht, leeftijd en woonplaats van zowel slachtoffers als daders. In dit onderzoek wordt gekeken hoe deze kenmerken samenhangen met offline en online slachtofferschap en daderschap, gemotiveerd door de LRAT en de zelfcontrole theorie.

2.3.1 Geslacht

Offline vermogenscriminaliteit kende in 2021 net wat meer mannelijke slachtoffers (9,3% van de Nederlandse mannen) dan vrouwelijke slachtoffers (8,7%) (CBS, 2022b). Dit verschil kan vanuit de LRAT verklaard worden doordat mannen doorgaans een risicovollere levensstijl hebben (Henson et al., 2010) en minder ouderlijke en sociale controle ervaren (Gottfredson & Hirschi, 1990). Deze risicovolle levensstijl uit zich in het zich vaker bevinden in groepen met risicovolle personen en het vaker bevriend zijn met delinquente leeftijdsgenoten dan vrouwen (Henson et al., 2010; Jensen & Brownfield, 1986). Daarnaast brengen mannen vaker ongestructureerde tijd door met vrienden en hebben mannen doorgaans een lagere mate van zelfcontrole dan vrouwen (Gibson et al., 2010; Gottfredson & Hirschi, 1990), wat hen vatbaarder maakt voor slachtofferschap van vermogenscriminaliteit.

Ook online zijn mannen vatbaarder voor slachtofferschap van vermogenscriminaliteit dan vrouwen (Borwell, 2017; Leukfeldt et al., 2010). Hoewel vrouwen vaker ingaan op phishingmails en eerder persoonlijke informatie delen op valse websites (Jagatic et al., 2005; Kumaraguru et al., 2010), hebben mannen naast offline ook online de meest risicovolle levensstijl. Mannen zijn namelijk vaker online actief dan vrouwen (87% versus 82%) en besteden meer uren aan internetgebruik en online gaming (Chen, 2010; Chou & Tsai, 2007; Weulen Kranenbarg et al., 2017). Hoewel de indruk kan worden gewekt dat veel online activiteit leidt tot het beter herkennen van phishing, worden phishing-aanvallen steeds geavanceerder en persoonlijker, en daarmee lastiger te onderscheiden van echte e-mails (Alkhalil et al., 2021). Dit maakt het dat activiteiten als internetgebruik desondanks samenhangen met een grotere kans om slachtoffer te worden van phishing en andere vormen van online criminaliteit (Weulen Kranenbarg et al., 2017). Daarnaast is het waarschijnlijk dat mannen ook online minder geschikte toezichthouders hebben, omdat zij doorgaans minder ouderlijke en sociale controle ervaren dan vrouwen (Gottfredson & Hirschi, 1990). Hierdoor is de verwachting dat online slachtoffers vaker mannen zijn dan vrouwen.

Bij zowel offline als online vermogenscriminaliteit is de verwachting dus dat mannen vaker risicovollere levensstijlen hebben dan vrouwen. Er zijn geen aanwijzingen om aan te nemen dat het percentage mannen bij de ene vorm hoger ligt dan bij de andere. Hierdoor luidt H1: *Slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit zijn even vaak van het mannelijke geslacht als slachtoffers van online vermogenscriminaliteit.*

De lagere zelfcontrole, ouderlijke controle en sociale controle (Gibson et al., 2010; Gottfredson & Hirschi, 1990) en het vaker omgaan met delinquente of risicovolle leeftijdsgenoten (Henson et al., 2010; Jensen & Brownfield, 1986) die verklaren waarom mannen vaker dan vrouwen slachtoffer zijn van vermogenscriminaliteit, zijn ook toepasbaar op ouderschap van vermogenscriminaliteit. Bovendien maken fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen het voor mannen gemakkelijker om sommige vormen van offline vermogensdelicten te plegen (Miró, 2014; Oksuzyan et al., 2008). Dit maakt mannen vatbaarder voor offline vermogenscriminaliteit dan vrouwen. De mindere mate van zelfcontrole, ouderlijke controle en sociale controle bij mannen (Gibson et al., 2010; Gottfredson & Hirschi, 1990) zou er ook voor kunnen zorgen dat mannen vatbaarder zijn voor online ouderschap dan vrouwen. Hoewel de fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen bij online vermogenscriminaliteit geen rol spelen, blijkt dat mannen vaker geïnteresseerd zijn in het werken met computers (Van der Wagen et al., 2019) en meer tijd online besteden dan vrouwen (Chen, 2010; Chou & Tsai, 2007; Weulen Kranenbarg et al., 2017). Hierdoor kan worden verwacht dat mannen ook vatbaarder zijn voor ouderschap van online vermogenscriminaliteit.

Samenvattend wordt bij zowel offline als online vermogenscriminaliteit verwacht dat mannen vatbaarder zijn voor ouderschap dan vrouwen. Aan de ene kant wijzen de fysieke verschillen tussen mannen en vrouwen op een groter aandeel mannelijke daders bij offline criminaliteit. Aan de andere kant zijn mannen geïnteresseerder in het werken met ICT. Dit zou kunnen leiden tot een groter aandeel mannelijke daders bij online criminaliteit. Omdat er geen aanwijzingen zijn om aan te nemen dat het ene effect sterker is dan de ander, wordt verwacht dat het aandeel mannelijke daders bij offline vermogenscriminaliteit vergelijkbaar is met het aandeel mannelijke daders bij online vermogenscriminaliteit. Hieruit volgt H2: *Daders van offline vermogenscriminaliteit zijn even vaak van het mannelijke geslacht als daders van online vermogenscriminaliteit.*

2.3.2 Leeftijd

De meeste slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit zijn tussen de 15 en 25 jaar oud (CBS, 2022b). Vanaf 25 jaar neemt de kans om slachtoffer te worden af. De LRAT en de zelfcontrole theorie vormen een verklaring hiervoor, aangezien adolescenten doorgaans de meest risicovolle levensstijlen en de minste zelfcontrole hebben. Jongeren zijn van alle leeftijdscategorieën namelijk het meest vatbaar voor gedragsbevestiging en statusverhoging,

waardoor zij in hun gedragingen doorgaans de meeste risico's nemen (Warr, 2002). Hierdoor zouden zij zich bijvoorbeeld vaker op plekken kunnen bevinden waar de kans op het tegenkomen van een gemotiveerde dader groter is dan elders. Daarnaast neemt zelfcontrole gedurende de levensloop toe. Kinderen en jongeren hebben relatief de minste zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990) en zijn daardoor vatbaarder voor slachtofferschap van offline vermogenscriminaliteit.

Voor slachtofferschap van online vermogenscriminaliteit worden in verschillende onderzoeken verschillende effecten gevonden. Zo blijkt uit een onderzoek dat mensen onder de 25 jaar de kleinste kans hebben om slachtoffer te worden van phishing (Kloosterman, 2015), terwijl uit andere onderzoeken blijkt dat jongeren juist vatbaarder zijn voor slachtofferschap van phishing (Borwell, 2017; Sheng et al., 2010). Dit verschil in resultaten kan verklaard worden door de gehanteerde steekproef; waar Kloosterman (2015) een steekproef hanteert onder alle Nederlanders van vijftien jaar en ouder, maken Sheng et al. (2010) gebruik van een steekproef onder mensen die gemiddeld betere technische vaardigheden hebben. Voor Nederlandse inwoners is de verwachting vanuit de LRAT echter dat jongeren de grootste kans hebben op slachtofferschap, aangezien zij het meest gebruik maken van internet (CBS, 2020b). Hierdoor is het aannemelijk dat zij vaker in aanraking komen met gemotiveerde daders en online gezette vallen dan oudere leeftijdscategorieën. Daarnaast worden jongeren gekenmerkt door het hebben een risicovolle levensstijl (Warr, 2002), wat gecombineerd met een hoog internetgebruik (CBS, 2020b) en weinig zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990) vermoedelijk leidt tot een hoger risico op online slachtofferschap. Zo blijkt dat hierdoor voornamelijk jongeren slachtoffer worden van identiteitsfraude en hacken (Kloosterman, 2015). Daarentegen kan gesteld worden dat het vaker gebruik maken van internet ook kan leiden tot meer kennis over internet, waardoor jongeren door het vele internetgebruik juist een lagere kans hebben om slachtoffer te worden van vermogenscriminaliteit. Dit effect lijkt echter niet op te wegen tegen het feit dat ouderen minder gebruik maken van het internet (CBS, 2020b; Kloosterman, 2015).

Voor zowel offline als online vermogenscriminaliteit wordt dus verwacht dat jongeren vaker bij vermogensdelicten betrokken zijn dan ouderen. Er zijn echter aanwijzingen dat er ook vaak ouderen betrokken zijn bij online vermogenscriminaliteit. Hierdoor is de verwachting dat de gemiddelde leeftijd bij offline vermogenscriminaliteit lager ligt dan bij online vermogenscriminaliteit. Hierdoor luidt H3: *Slachtoffers van offline*

vermogenscriminaliteit zijn gemiddeld jonger dan slachtoffers van online vermogenscriminaliteit.

Voor daderschap van offline vermogenscriminaliteit wordt verwacht dat jongeren doorgaans vaker betrokken zijn bij deze criminaliteitsvorm dan ouderen. Naast het hebben van een risicovollere levensstijl, het ondergaan van een zoektocht naar gedragsbevestiging en status (Warr, 2002) en een relatief lage zelfcontrole (Gottfredson & Hirschi, 1990) doorstaan veel jongeren namelijk een *maturity gap* (Moffitt, 1993). Deze *gap* veronderstelt dat jongeren die biologisch gezien volwassen zijn, maar maatschappelijk nog niet zo worden beschouwd, uit frustratie delicten plegen om deze *gap* te dichten (Moffitt, 1993). Als de discrepantie tussen de twee vormen van volwassenheid voorbij is, zal criminaliteit weer afnemen.

Voor online daderschap van vermogenscriminaliteit kan vanuit de LRAT tezamen met het grootste internetgebruik onder jongeren tussen de 12 en 25 jaar (CBS, 2020b) de verwachting worden opgesteld dat opnieuw vooral jongeren betrokken zijn bij deze criminaliteitsvorm. Dit blijkt ook uit bevindingen die aantonen dat voornamelijk jongeren betrokken zijn bij zowel hacking als bij het verspreiden van malware (Van der Wagen et al., 2019). Daarentegen blijkt de gemiddelde leeftijd bij financiële georganiseerde cybercriminaliteit wel hoger te liggen (37 jaar) en zijn verdachten die ICT-activiteiten hebben verricht gemiddeld rond de 29 jaar (Van der Wagen et al., 2019).

In de vergelijking tussen offline en online daders wordt verwacht dat de gemiddelde leeftijd bij offline vermogenscriminaliteit lager ligt dan bij online vermogenscriminaliteit. De drempel voor vermogenscriminaliteit lijkt namelijk lager te liggen bij de offline vorm dan bij de online vorm. Zo is het aannemelijk dat criminelen voor het stelen van een portemonnee minder kennis nodig hebben dan voor het hacken van bankgegevens, waardoor offline vermogenscriminaliteit doorgaans eenvoudiger en impulsiever uit te voeren zijn dan online criminaliteitsvormen. Hierdoor is het vermoeden dat personen met een gebrek aan zelfcontrole, en dus voornamelijk jongeren, eerder offline vermogensdelicten plegen dan online vermogensdelicten. Hierdoor luidt H4: *Daders van offline vermogenscriminaliteit zijn gemiddeld jonger dan daders van online vermogenscriminaliteit.*

2.3.3 Stedelijkheid

In stedelijke gebieden is de kans op slachtofferschap van (vermogens-)criminaliteit groter dan in gebieden met weinig stedelijkheid (Ladbrook, 1988). Dit verschijnsel kan verklaard

worden vanuit de LRAT, aangezien de kans op het samenvallen van de drie nodige elementen van criminaliteit groter is in stedelijke gebieden (Cohen & Felson, 1979). Stedelijke gebieden worden gekenmerkt door een hoge bevolkingsdichtheid met veel anonimiteit en onpersoonlijkheid (Cao & Maume, 1993). Hierdoor zijn er in deze gebieden vaak veel plekken met een gebrek aan toezichthouders en komen mensen in stedelijke gebieden eerder in aanraking met onbekenden, waaronder mogelijk gemotiveerde daders.

Voor online vermogenscriminaliteit wordt verwacht dat stedelijkheid geen tot nauwelijks invloed heeft op de mate waarin slachtofferschap plaatsvindt. Er wordt namelijk niet verwacht dat inwoners van niet-stedelijke gebieden een meer of minder risicovolle online levensstijl hebben dan inwoners van stedelijke gebieden. Zo bestaan er in Nederland geen grote verschillen in internettoegang en internetactiviteiten (CBS, 2020a) en versturen en ontvangen inwoners van niet-stedelijke gebieden vaker e-mails, maar zijn inwoners van stedelijke gebieden vaker sociale mediagebruiker en downloaden zij vaker spellen via het internet (CBS, 2020a). De kans op slachtofferschap van online vermogenscriminaliteit is voor inwoners van stedelijke gebieden dus vermoedelijk gelijk aan de kans voor inwoners van minder stedelijke gebieden. Hierdoor luidt H5: *Slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit zijn vaker woonachtig in stedelijke gebieden dan slachtoffers van online vermogenscriminaliteit.*

In stedelijke gebieden worden inwoners naast vaker slachtoffer ook vaker verdacht van offline criminaliteit dan inwoners van minder stedelijke gebieden (CBS, 2018). Door de anonimiteit en onpersoonlijkheid in stedelijke gebieden is het voor deze inwoners eenvoudiger om over te gaan tot het plegen van delicten. Daarnaast is door de hoge bevolkingsdichtheid de kans om een geschikt doelwit tegen te komen groter in steden dan in dorpen, simpelweg door het grotere aantal mensen. Daarnaast kunnen naast mensen ook goederen, zoals pinautomaten en fietsen, gezien worden als geschikte doelwitten voor vermogenscriminelen (Cohen & Felson, 1979). Deze materiële doelwitten zijn in stedelijke gebieden in grotere aantallen aanwezig, waardoor het vermoeden is dat in stedelijke gebieden meer offline vermogenscriminelen wonen.

Online criminelen zijn door de online aard van hun delicten minder gebonden aan een locatie. Voor deze criminelen is de fysieke nabijheid van personen en goederen dus niet relevant. Er is dan ook weinig bekend over de woonplaatsen van online criminelen. Toch is er een vermoeden dat stedelijkheid wel deels invloed heeft op daderschap van online

vermogenscriminaliteit. Zo kunnen daders van online criminaliteit nog steeds afhankelijk zijn van lokale, fysieke voorzieningen. Bitcoinwisselaars zouden namelijk afhankelijk zijn van publieke plaatsen met toegang tot draadloos internet en online drugsverkopers van postorderbedrijven, voorzieningen die voornamelijk te vinden zijn in stedelijke gebieden (Van der Wiele, 2018). De mate waarin online vermogenscriminelen gebonden zijn aan lokale voorzieningen verschilt dus mogelijk per methode die gehanteerd wordt, maar de mate van stedelijkheid zal waarschijnlijk weinig invloed hebben op het laten plaatsvinden van online vermogenscriminaliteit. Hierdoor luidt H6: *Daders van offline vermogenscriminaliteit zijn vaker woonachtig in stedelijke gebieden dan daders van online vermogenscriminaliteit.*

2.3.4 Afstand woon- en pleegplaats

De wetenschap maakt steeds duidelijker dat de afstand tussen de woon- en pleegplaats van daders en slachtoffers een rol speelt bij offline criminaliteit. Zo reizen daders het liefst niet al te ver om een delict te plegen. Hoe verder een locatie van de woonplaats van de dader afligt, des te kleiner de kans is dat de dader hier een delict zal plegen (Heurter, 2019). Daders van offline criminaliteit plegen het vaakst delicten *in de buurt* van hun eigen woonplaats, maar plegen de delicten niet vaak *in* hun eigen woonplaats. De kans om hier herkend te worden is namelijk te groot om een delict te plegen (Van Koppen et al., 2000). Daders wonen dus dicht bij de pleegplaats, en aangezien daders dus vaak in de buurt van hun woonplaats slachtoffers maken, is de verwachting dat slachtoffers ook dicht bij de pleegplaats wonen (Van Koppen et al., 2000). Zo vindt het grootste deel van diefstallen van voertuigen plaats in dezelfde gemeente als waar het slachtoffer woont (CBS, 2019a).

Voor online vermogenscriminaliteit is het vermoeden dat de afstand tussen woon- en pleegplaats een minder belangrijke rol speelt. Middels het internet kan een dader namelijk ook aan de andere kant van het land slachtoffers maken. Daarnaast is het overgrote deel van de Nederlanders in het bezit van een mobiele telefoon (CBS, 2020a), waardoor deze mensen overal slachtoffer kunnen worden van bijvoorbeeld een valse e-mail. Hierdoor wordt verwacht dat slachtoffers en daders van offline criminaliteit dichter bij de pleegplaats wonen dan online slachtoffers en daders. Uit deze veronderstellingen volgen Hypothese 7 en 8:

H7: De afstand tussen de woonplaats van slachtoffers en de pleegplaats van het delict is voor offline vermogenscriminaliteit kleiner dan voor slachtoffers van online vermogenscriminaliteit.

H8: De afstand tussen de woonplaats van daders en de pleegplaats van het delict is voor offline vermogenscriminaliteit kleiner dan voor daders van online vermogenscriminaliteit.

3. Methoden

Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van data afkomstig van de Nederlandse Politie. Voor de data over offline en online vermogenscriminaliteit is gebruik gemaakt van twee verschillende datasets.

3.1 Offline vermogenscriminaliteit

Om te onderzoeken wat de kenmerken van daders en slachtoffers van offline vermogensdelicten zijn, is gebruik gemaakt van data vanuit de Basis Voorziening Handhaving (hierna: BVH). De BVH wordt binnen de politie gebruikt voor basispolitiezorg: politiewerk dat niet onder een specialisme valt, maar onder andere gericht is op het houden van toezicht, het afhandelen van incidenten, het opnemen van aangiften en het geven van preventieadvies (Politie, z.d.). Alle incidenten waar de politie mee te maken krijgt en de acties die daaruit volgen, worden in de BVH vastgelegd. Daarnaast bevat de BVH documenten die noodzakelijk zijn voor de strafrechtelijke vervolging bij het Openbaar Ministerie, zoals processen-verbaal en zaak- en persoonsdossiers. De gegevens van de BVH worden inzichtelijk gemaakt in BlueSpot Monitor (hierna: BSM): een politiesysteem dat het mogelijk maakt om op een landelijk niveau toegang te krijgen tot alle BVH-incidenten en acties.

Met behulp van BSM zijn alle aangiften van 2019 tot en met 2021 geselecteerd waarbij er een verdachte of slachtoffer van vermogenscriminaliteit geregistreerd was. Voor deze aangiften zijn gegevens over leeftijd, geslacht, woonplaats, pleegplaats en kennisname datum opgevraagd. De politie maakt in haar registraties onderscheid in verschillende delictsoorten aan de hand van verschillende maatschappelijke klassen. Voor offline vermogenscriminaliteit is er dan ook een selectie gemaakt uit de gehele lijst van maatschappelijke klassen. De selectie van deze lijst is weergegeven in Tabel 1, voor de gehele lijst van maatschappelijke klassen kan Bijlage 1 geraadpleegd worden, voor de afwegingen omtrent de maatschappelijke klassen kan Bijlage 2 geraadpleegd worden. Maatschappelijke klassen die vermoedelijk veel online componenten bevatten - zoals fraude, verduistering en chantage - zijn niet meegenomen voor offline vermogenscriminaliteit. Deze zijn wel meegenomen voor online vermogensdelicten. De selectie van maatschappelijke klassen leverde in totaal 719.233 aan registraties op. Deze registraties bevatten informatie over delicten, waardoor mensen die vaker betrokken zijn geweest bij een delict meerdere keren in de registraties voorkomen. Om de registraties per persoon te herstructureren worden

dubbele personen uit de data gehaald aan de hand van burgerservicenummers. Tevens worden slachtoffers die verdacht zijn en verdachten die ook slachtoffer zijn niet meegenomen in dit onderzoek. De dader-slachtoffer overlap betreft namelijk vaak personen met uitzonderlijke kenmerken, die een op zichzelf staand onderzoek behoeven met een eigen theoretische onderbouwing (Berg & Schreck, 2022). Na opschoning blijven er 584.601 regels over met informatie over verdachten en slachtoffers.

3.1.1 Slachtoffersselectie offline vermogenscriminaliteit

In Tabel 1 worden de maatschappelijke klassen weergegeven die in dit onderzoek worden meegenomen. Voor verdachten worden al deze maatschappelijke klassen meegenomen, voor slachtoffers wordt een extra selectie gemaakt. In de BVH wordt geen onderscheid gemaakt in soorten slachtoffers, waardoor zowel banken, bedrijven, particulieren en stichtingen geregistreerd zijn als slachtoffer. In dit onderzoek wordt gekeken naar demografische kenmerken van slachtoffers. Hierdoor worden alleen slachtoffers meegenomen die persoonlijk doelwit zijn geweest van een delict. Voor een winkeldiefstal worden bijvoorbeeld vaak de gegevens de aanwezige leidinggevende geregistreerd, gegevens die geen inzicht geven in persoonlijk slachtofferschap. Diefstallen uit winkels, bedrijven, hotels en sportcomplexen worden door deze reden niet meegenomen voor analyses over slachtoffers. Verdere uitleg over welke maatschappelijke klassen zijn meegenomen voor de analyses van slachtoffers is terug te vinden in Bijlage 2.

Tabel 1

Overzicht geselecteerde Maatschappelijke Klassen Offline Vermogenscriminaliteit

Offline vermogenscriminaliteit	Maatschappelijke klasse
<i>Diefstallen zonder geweld</i>	Diefstallen uit/vanaf personenauto
	Diefstal uit/vanaf vaartuig
	Diefstal uit/vanaf andere vervoermiddelen
	Gekwalificeerde diefstal in/uit woning
	Gekwalificeerde diefstal in/uit box/garage/schuur
	Gekwalificeerde diefstal in/uit winkel
	Gekwalificeerde diefstal in/uit bedrijf/kantoor
	Gekwalificeerde diefstal in/uit sportcomplex
	Gekwalificeerde diefstal in/uit hotel/pension
	Gekwalificeerde diefstal in/uit school
	Gekwalificeerde diefstal in/uit andere gebouwen
	Diefstal in/uit woning (niet gekwalificeerd)
	Diefstal in/uit school (niet gekwalificeerd)
	Diefstal in/uit bedrijf/kantoor (niet gekwalificeerd)
	Diefstal in/uit hotel/pension (niet gekwalificeerd)
	Diefstal in/uit box/garage/schuur/erf (niet gekwalificeerd)

	Diefstal in/uit sportcomplex (niet gekwalificeerd)
	Diefstal in/uit andere gebouwen (niet gekwalificeerd)
	Zakkenrollerij/tassenrollerij
	Winkeldiefstal
	Diefstal dier
	Diefstal personenauto
	Diefstal motor
	Diefstal fiets
	Diefstal bromfiets/snorfiets
	Diefstal ander vervoermiddel
	Diefstal vaartuig
	Diefstal vrachtauto/bestelauto
<i>Diefstallen met geweld</i>	Diefstallen met geweld uit/vanaf personenauto
	Diefstal met geweld uit/vanaf vaartuig
	Diefstal met geweld uit/vanaf andere vervoermiddelen
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit woning
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit box/garage/schuur
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit winkel
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit bedrijf/kantoor
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit sportcomplex
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit hotel/pension
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit school
	Gekwalificeerde diefstal met geweld in/uit andere gebouwen
	Diefstal met geweld in/uit woning (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit school (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit bedrijf/kantoor (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit hotel/pension (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit box/garage/schuur/erf (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit sportcomplex (niet gekwalificeerd)
	Diefstal met geweld in/uit andere gebouwen (niet gekwalificeerd)
	Winkeldiefstal met geweld
	Diefstal met geweld personenauto
	Diefstal met geweld motor
	Diefstal met geweld fiets
	Diefstal met geweld bromfiets/snorfiets
	Diefstal met geweld ander vervoermiddel
	Diefstal met geweld vaartuig
	Diefstal met geweld vrachtauto/bestelauto
	Straatroof
	Overval in woning
	Overval op overige objecten
	Overval op geld- en waardetransport

Noot. Dikgedrukte maatschappelijke klassen worden naast offline verdachten ook voor offline slachtoffers meegenomen.

3.2 Online vermogenscriminaliteit

Voor gegevens over online vermogenscriminaliteit wordt gebruik gemaakt van registraties uit de Landelijke Cybercrime Query. Dit betreft aangiften uit de BVH die door een team politieanalisten zijn gescoord als cybercrime of gedigitaliseerde criminaliteit. Hierbij zijn alle aangiften uit de BVH van 2019 tot en met 2021 doorgelezen en gelabeld. Doordat er voor online vormen van criminaliteit weinig tot geen aparte maatschappelijke klassen zijn, worden deze vormen vaak geregistreerd onder al bestaande maatschappelijke klassen. Hierdoor zijn online vormen van criminaliteit vaak verweven met offline criminaliteitsvormen. Doordat alle aangiften van 2019 tot en met 2021 gelezen zijn, worden al deze vormen van online criminaliteit eruit gehaald en gelabeld. Voor dit onderzoek zijn alle gevallen met betrekking tot online fraude en oplichting meegenomen. De maatschappelijke klassen waarin deze vormen voorkomen worden weergegeven in Tabel 2. Door de verwevenheid van offline met online criminaliteitsvormen bestaat er enige overlap tussen de maatschappelijke klassen die worden meegenomen voor offline en online criminaliteit.

Na het selecteren van alle aangiften blijven er 189.871 registraties over. Dit bevat naast de rollen slachtoffer en verdachten ook rollen als benadeelde, bestuurder, getuige, gewonde, melder, et cetera. Na het selecteren van personen met een rol als slachtoffer of verdachte blijven 91.111 registraties over. Net als bij offline vermogenscriminaliteit worden personen die meerdere keren in de registraties voorkomen uit de data gehaald. Tot slot worden aangiften met missende waarden voor leeftijd, geslacht of woonpostcode uit de data gehaald, waardoor in totaal 85.898 aangiften overblijven.

3.2.1 Slachtoffersselectie online vermogenscriminaliteit

Net als bij slachtoffers voor offline criminaliteit worden voor online criminaliteit alleen particuliere slachtoffers meegenomen (zie dikgedrukte rijen, Tabel 2). Verder worden alle verdachten meegenomen.

Tabel 2

Overzicht geselecteerde Maatschappelijke Klassen met Online Vermogenscriminaliteitsvormen.

Online vermogenscriminaliteit	Maatschappelijke klasse
<i>Diefstallen zonder geweld</i>	Diefstal uit/vanaf personenauto Diefstal uit/vanaf andere vervoermiddelen Gekwalificeerde diefstal in/uit woning Gekwalificeerde diefstal in/uit bedrijf/kantoor Gekwalificeerde diefstal in/uit andere gebouwen Diefstal in/uit woning (niet gekwalificeerd) Diefstaal in/uit woning Zakkenrollerij/tassenrollerij Diefstal personenauto Verduistering (evt. in dienstbetrekking) Heling Chantage/afpersing Overige eenvoudige diefstal Overige gekwalificeerde diefstal
<i>Diefstallen met geweld</i>	Straatroof Overval in woning Overige diefstallen met geweld
<i>Vernielingen</i>	Vernieling van/aan auto Vernieling overige objecten
<i>Overige incidenten</i>	Belediging Seksueel misbruik kinderen (geen incest) Sexting Bedreiging Stalking Eenvoudige mishandeling Oplichting Fraude met betaalproducten IE-fraude/namaakgoederen Identiteitsfraude Overige horizontale fraude Verzekeringsfraude of assurantiefraude Valse aangifte Krediet-, hypotheek en depotfraude Acquisitiefraude Fraude met online handel Voorschotfraude Telecomfraude Beleggingsfraude Overige verticale fraude Cybercrime Misdrijven wet op de kansspelen Misdrijven anders Witwassen

Noot. Dikgedrukte maatschappelijke klassen worden naast online verdachten ook voor online slachtoffers meegenomen.

3.3 Operationalisaties

De operationalisaties voor offline en online vermogenscriminaliteit zijn voor de onafhankelijke variabelen grotendeels gelijk en worden daarom beide tegelijkertijd in deze paragraaf besproken.

3.3.1 Slachtoffers en daders

In de inleiding en in het theoretisch kader werd telkens gesproken over slachtoffers en daders van vermogenscriminaliteit. Terwijl slachtoffers vaak ook als zodanig bekend staan bij de politie, spreekt de politie slechts in uitzonderlijke gevallen over daders. Iemand wordt namelijk pas dader genoemd na een veroordeling. Informatie over de rechterlijke uitspraak staat echter vaak niet geregistreerd in de BVH. In dit onderzoek is er dan ook voor gekozen om in plaats van daders, verdachten mee te nemen. Hierdoor kan het zijn dat er andere conclusies uit de resultaten van dit onderzoek komen dan wat op basis van het theoretisch kader wordt verwacht. Daarentegen zijn de verdachten die in dit onderzoek worden meegenomen tijdens het onderzoek nog niet uitgesloten als verdachte, waardoor ze de best mogelijke indicatie zijn voor daderschap van vermogenscriminaliteit. Zo wordt de rol ‘onterechte verdachte’ toegekend aan personen die in de loop van het onderzoek van de politie toch geen verdachte blijken te zijn. Al met al moet de nuance tussen verdachte en dader in het achterhoofd worden gehouden bij het interpreteren van de resultaten.

3.3.2 Leeftijd

Voor zowel offline als online vermogenscriminaliteit is er een variabele in de data aanwezig die informatie geeft over de leeftijd van de slachtoffers en verdachten. De jongste en oudste persoon zijn voor offline slachtoffers 1 en 105 jaar en voor offline daders 4 en 99 jaar. Voor online slachtoffers zijn de jongste en oudste persoon 1 en 100 jaar en voor online daders 10 en 81 jaar. Wat hierbij opvalt is de jonge leeftijd van slachtoffers en daders. Voor offline daders komt dit doordat een vierjarig kind een winkeldiefstal heeft gepleegd en voor online vermogenscriminaliteit doordat iemand van 10 jaar zich schuldig heeft gemaakt aan een vorm van vriend-in-noodfraude. Jonge kinderen waren bij offline vermogenscriminaliteit slachtoffer van diefstal van een verblijfsvergunning of identiteitsbewijs, voor online vermogenscriminaliteit is het jongste kind slachtoffer geworden van fraude bankgegevens/internetbankieren. Hoewel het meenemen van jonge kinderen kan resulteren in een lager gevonden gemiddelde leeftijd dan werkelijk het geval is, wordt de keuze gemaakt om deze

kinderen wel mee te nemen om een zo uitgebreid mogelijk beeld te schetsen van de dader- en slachtoffergroepen.

3.3.3 Geslacht

Voor zowel offline als online vermogenscriminaliteit bestond de variabele geslacht aanvankelijk uit de mogelijkheden man, vrouw of onbekend. Deze variabele is gehercodeerd tot een dummyvariabele waarbij 0 = vrouw en 1 = man. In totaal zijn er voor offline vermogenscriminaliteit vijftig personen met een onbekende of missende waarde uit de data gehaald, voor online vermogenscriminaliteit betreft dit drie personen. Bij offline vermogenscriminaliteit bestaat de data uit 242.364 (41,5%) vrouwen en 342.191 (58,5%) mannen. Voor online vermogenscriminaliteit zijn er in totaal 42.381 (48,5%) vrouwen en 44.917 (51,5%) mannen. Dit betreft zowel slachtoffers als daders.

3.3.4 Woon- en pleegpostcode

De woonpostcode van slachtoffers en verdachten en de pleegpostcode van een delict worden gebruikt voor het bepalen van stedelijkheid en voor het berekenen van de afstand tussen woon- en pleegplaats. Om dit mogelijk te maken moeten de postcodes eerst van een PC6-niveau (vier cijfers en twee letters) terug worden gebracht naar een PC4-niveau (alleen cijfers). De reden hiervoor is sommige benodigde gegevens niet beschikbaar zijn op PC6-niveau.

Omdat het aantal missende waarden van pleegpostcode voor zowel offline als online vermogenscriminaliteit aan de hoge kant is (respectievelijk 94.785 en 17.984), wordt nader onderzocht of personen met een missende waarde verschillen van personen waarbij wel een pleegpostcode bekend is. Dit wordt gedaan door een nieuwe variabele aan te maken die aangeeft of gegevens over de postcode van deze persoon. Voor de logistische regressieanalyse worden deze personen buiten beschouwing gelaten.

3.3.5 Stedelijkheid

Om de stedelijkheid van de woonplaatsen in kaart te krijgen is gebruik gemaakt van data van het CBS welke informatie bevat over de stedelijkheid in Nederland per postcode. Het CBS bepaalt de stedelijkheid door het aantal adressen binnen een cirkel met een straal van één kilometer rondom een adres te delen door de oppervlakte van de cirkel (omgevingsadressendichtheid, hierna: aod). Bij de indeling naar stedelijkheid wordt gebruik

gemaakt van vijf klassen: 1 = zeer sterk stedelijk, gemiddelde oad van 2500 of meer adressen per km²; 2 = sterk stedelijk, gemiddelde oad van 1500 tot 2500 adressen per km²; 3 = matig stedelijk, gemiddelde oad van 1000 tot 1500 adressen per km²; 4 = weinig stedelijk, gemiddelde oad van 500 tot 1000 adressen per km² en 5 = niet-stedelijk, gemiddelde oad van minder dan 500 adressen per km².

De gegevens over stedelijkheid worden met behulp van R toegevoegd aan de datasets met gegevens over slachtoffers en verdachten van zowel offline als online criminaliteit met behulp van R (2022) (zie Bijlage 3 & 4). Na deze toevoeging wordt stedelijkheid geoperationaliseerd als 0 = niet-stedelijk, 1 = weinig stedelijk, 2 = matig stedelijk, 3 = sterk stedelijk en 4 = zeer sterk stedelijk. Zo wordt ervoor gezorgd dat hogere waarden een meer verstedelijkte omgeving aanduiden.

3.3.6 Afstand woon- en pleegplaats

Om de afstand tussen de woonplaats van personen en de pleegplaats van het delict te berekenen wordt gebruik gemaakt van de postcodes van deze woon- en pleegplaats. Deze postcodes worden vervolgens gekoppeld aan coördinaten, waartussen de afstand berekend wordt. De afstand die hieruit volgt is een afstand in een rechte lijn. Dit kan mogelijk een vertekend beeld opleveren, omdat de reis tussen bijvoorbeeld twee plekken aan weerszijden van het IJsselmeer hemelsbreed korter is dan de daadwerkelijke route over het land. Anderzijds heeft het berekenen van de daadwerkelijke route over de weg ook nadelen, omdat hierbij een aanname wordt gemaakt over het vervoersmiddel van de slachtoffer of dader. Desalniettemin moet er bij het trekken van conclusies stil worden gestaan bij de beperkingen van een afstand in rechte lijn.

3.3.7 Verschillende datasets

Na het operationaliseren wordt de data opgedeeld in twee verschillende datasets. Zo worden de slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit samengevoegd met de slachtoffers van online vermogenscriminaliteit, zodat het mogelijk is deze personen met elkaar te kunnen vergelijken aan de hand van statistische toetsen. Hetzelfde wordt gedaan met de verdachten van offline en online vermogenscriminaliteit.

3.4 Analyseplan

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zullen de verschillende hypothesen worden getoetst met een logistische regressie. De keuze om een logistische regressie uit te voeren is gemaakt omdat de afhankelijke variabelen – slachtoffer-/daderschap van offline/online vermogenscriminaliteit – dichotome variabelen zijn.

Voordat de hypothesen getoetst worden, wordt er gekeken naar de univariate en bivariate statistieken. Zo kan er meer inzicht worden gecreëerd in de losse variabelen en de samenhang tussen deze variabelen.

Doordat zowel slachtofferschap als daderschap van offline en online vermogenscriminaliteit getoetst wordt, worden er voor de hypothesetoetsing twee reeksen van logistische regressies uitgevoerd. Eerst wordt een logistische regressie uitgevoerd voor slachtofferschap, vervolgens voor daderschap. Voor beide logistische regressiemodellen worden de variabelen hiërarchisch toegevoegd.

Voor het logistische regressiemodel voor slachtoffers wordt in Model 1 allereerst de afhankelijke variabele slachtofferschap van online vermogenscriminaliteit toegevoegd samen met de onafhankelijke variabele geslacht. Vervolgens wordt aan Model 2 de onafhankelijke variabele leeftijd toegevoegd. Model 3 zal naast geslacht en leeftijd de variabele stedelijkheid bevatten. In Model 4 wordt hier de laatste onafhankelijke variabele afstand woon- en pleegplaats aan toegevoegd, gecontroleerd voor alle overige variabelen. Voor daderschap van online vermogenscriminaliteit wordt precies hetzelfde gedaan, alleen wordt de afhankelijke variabele slachtofferschap vervangen door daderschap van online vermogenscriminaliteit.

4. Resultaten

4.1 Beschrijvende statistieken

4.1.1 Univariante statistieken

In Tabel 3 worden voor de dichotome en categorische variabelen naast univariante statistieken van de variabelen ook deels bivariate statistieken weergegeven. Voor de variabelen zijn de aantallen en percentages van de slachtoffers uit de data weergegeven. Vervolgens wordt voor iedere variabele aangegeven hoe veel van de betrokken personen geregistreerd staan als offline slachtoffer en hoe veel als online slachtoffer. In Tabel 4 worden de beschrijvende statistieken weergegeven van de continue variabelen die in dit onderzoek worden meegenomen. In Tabel 5 en 6 wordt respectievelijk hetzelfde weergegeven als in Tabel 3 en 4, maar dit keer betreft het, in plaats van slachtoffers, gegevens over daders van offline en online vermogenscriminaliteit. In Bijlage 5 zijn de uni- en bivariate statistieken met en zonder de personen met een missende waarde op pleegpostcode vergeleken. Uit deze vergelijking bleek dat er geen opmerkelijke verschillen zitten tussen deze twee groepen. Hierdoor is ervoor gekozen om offline en online slachtoffers en daders met een missende waarde op pleegpostcode niet mee te nemen in de beschrijvende statistieken.

Uit Tabel 3 blijkt dat het grootste deel van offline slachtoffers mannen betreft (56,3%), terwijl het grootste aantal slachtoffers van online vermogenscriminaliteit uit vrouwen bestaat (50,6%). Voor stedelijkheid geldt voor het geheel net als voor zowel offline als online criminaliteit dat het kleinste deel van de slachtoffers woonachtig is in een niet-stedelijk gebied, en het grootste deel in een zeer sterk stedelijk gebied. Naarmate de stedelijkheid toeneemt, neemt ook het aantal slachtoffers toe. Uit Tabel 4 blijkt dat de gemiddelde leeftijd voor slachtoffers 44,9 jaar is. Offline slachtoffers zijn gemiddeld net wat jonger dan dit gemiddelde (44,3 jaar), online slachtoffers juist net wat ouder (48,8 jaar). Verder wordt duidelijk dat de afstand tussen woon- en pleegplaats gemiddeld groter is voor offline slachtoffers (11,6 km) dan voor online slachtoffers (6,6 km).

Uit Tabel 5 wordt duidelijk dat daders van vermogenscriminaliteit vaker van het mannelijke geslacht zijn dan van het vrouwelijke. Dit geldt voor zowel offline (67,9%) als voor online vermogenscriminaliteit (75,0%). Daarnaast blijkt dat, net als bij slachtofferschap, daders het vaakst woonachtig zijn in stedelijke gebieden. Tot slot blijkt uit Tabel 6 dat de gemiddelde leeftijd voor daders 33,6 jaar is. Hierbij ligt het gemiddelde van offline daders (34,0 jaar) hoger dan dit gemiddelde en dan de gemiddelde leeftijd van online daders van

vermogenscriminaliteit (27,7 jaar). Bovendien is de gemiddelde afstand tussen de woon- en pleegplaats korter voor offline daders (20,3 km) dan voor daders van online vermogenscriminaliteit (106,2 km).

Tabel 3: Univariate en bivariate statistieken van de in de analyses voor slachtofferschap van vermogenscriminaliteit opgenomen variabelen

Variabele		Offline slachtoffers (N = 397.392)				Online slachtoffers (N = 60.055)	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Geslacht	0 = vrouw,	204108	44,6%	173699	43,7%	30490	50,6%
	1 = man	253339	55,4%	223693	56,3%	29646	49,4%
Stedelijkheid	0 = niet-stedelijk	41383	9,0%	32903	8,3%	8480	14,1%
	1 = weinig stedelijk	56140	12,3%	46163	11,6%	9977	16,6%
	2 = matig stedelijk	70460	15,4%	59846	15,1%	10614	17,7%
	3 = sterk stedelijk	130175	28,5%	113504	28,6%	16671	27,8%
	4 = zeer sterk stedelijk	159289	34,8%	144976	36,5%	14313	23,8%

Tabel 4: Univariate en bivariate statistieken van de in de analyses voor slachtofferschap van vermogenscriminaliteit opgenomen variabelen

Variabele	Offline slachtoffers (N = 397.392)				Online slachtoffers (N = 60.055)							
	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.
Leeftijd	457447	44,9(18,1)	1	105	397392	44,3(17,9)	1	105	60055	48,8(18,7)	1	100
Afstand woonplaats - pleegplaats	457197	11,0 (32,1)	0	429,2	397150	11,6(32,6)	0	429,2	60047	6,6(28,2)	0	404,4

Tabel 5: Univariate en bivariate statistieken van de in de analyses voor daderschap van vermogenscriminaliteit opgenomen variabelen

Variabele		Offline daders (N = 43.648)				Online daders (N = 3.438)	
		Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Geslacht	0 = vrouw,	14861	31,6%	14000	32,1%	861	25,0%
	1 = man	32225	64,4%	29684	67,9%	2577	75,0%
Stedelijkheid	0 = niet-stedelijk	3544	7,5%	3344	7,7%	200	5,8%
	1 = weinig stedelijk	5056	10,7%	4721	10,8%	335	9,7%
	2 = matig stedelijk	7479	15,9%	7004	16,0%	475	13,8%
	3 = sterk stedelijk	15335	32,6%	14349	32,9%	986	28,7%
	4 = zeer sterk stedelijk	15671	33,3%	14230	32,6%	1442	41,9%

Tabel 6: Univariate en bivariate statistieken van de in de analyses voor daderschap van vermogenscriminaliteit opgenomen variabelen

Variabele	Offline daders (N = 43.648)				Online daders (N = 3.438)							
	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.	Aantal	Gemiddelde (st. dev.)	Min.	Max.
Leeftijd	47086	33,6(16,7)	4	99	43648	34,0(17,0)	4	99	3438	27,7(12,3)	10	81
Afstand woonplaats - pleegplaats	47085	26,6(50,0)	0	460,8	43648	20,3(40,4)	0	412,8	3437	106,2(82,0)	0	460,8

4.1.2 Bivariate statistieken

Om te onderzoeken wat de onderlinge samenhang tussen de verschillende variabelen is, worden verschillende associaties tussen de variabelen berekend. Associaties tussen twee dichotome variabelen zijn aan de hand van Pearson's correlatie berekend als indicatie voor de *phi*-coëfficiënt. De samenhang tussen een dichotome en een categorische variabele is berekend met Cramer's V. Om de samenhang tussen een continue en een categorische variabele te berekenen is een eenweg Anova uitgevoerd, waarbij de wortel van R^2 is gebruikt. Verdere toelichting over de bivariate statistieken is te vinden in Bijlage 5.

Tabel 7: Associaties tussen de in de analyse voor slachtoffers opgenomen variabelen ($N = 467.447$)

<i>Slachtoffers</i>	1.	2.	3.	4.	5.
1. Online slachtofferschap	-	-,047*** ^a	,111*** ^b	,084*** ^a	-,053*** ^a
2. Man	-	-	,027*** ^b	-,005*** ^a	,015*** ^a
3. Stedelijkheid	-	-	-	-,490*** ^c	-,095*** ^c
4. Leeftijd	-	-	-	-	-,086*** ^a
5. Afstand woon-/ pleegplaats	-	-	-	-	-

** significant bij tweezijdige $p < ,001$; ^a Berekend met Pearson's correlatie; ^b berekend met Cramer's V; ^c berekend met ANOVA F-toets, waarbij voor ordinale variabelen richting is gegeven aan de correlatie

Tabel 8: Associaties tussen de in de analyse voor daders opgenomen variabelen ($N = 47.086$)

<i>Daders</i>	1.	2.	3.	4.	5.
1. Online daderschap	-	,039*** ^a	,052*** ^b	-,099*** ^a	,447*** ^a
2. Man	-	-	,066*** ^b	-,099*** ^a	,068*** ^a
3. Stedelijkheid	-	-	-	,000*** ^a	-,084*** ^c
4. Leeftijd	-	-	-	-	-,099*** ^a
5. Afstand woon-/ pleegplaats	-	-	-	-	-

Uit zowel Tabel 7 als Tabel 8 valt allereerst op dat alle correlaties significant zijn, zelfs als de correlatie minimaal is. Een verklaring hiervoor is de steekproefgrootte. Hierdoor kan in plaats van naar de significantie het best gekeken worden naar de effectgrootte van de correlaties.

Online slachtofferschap blijkt het sterkst samen te hangen met stedelijkheid (Tabel 7, $r = ,111$, $p < ,001$), waarbij online slachtoffers vaker in meer stedelijke gebieden wonen dan offline slachtoffers. Dit is tegen de verwachting in, er werd namelijk verwacht dat stedelijkheid een positieve samenhang zou hebben met offline slachtofferschap. Verder blijkt dat online slachtoffers vaak ouder ($r = ,084$, $p < ,001$) en vaker vrouwen ($r = -,047$, $p < ,001$) zijn dan offline slachtoffers en doorgaans dichterbij de pleegplaats wonen dan offline slachtoffers ($r = -,053$, $p < ,001$). Tot slot is er een sterke negatieve samenhang tussen leeftijd en stedelijkheid gevonden ($\sqrt{R^2} = -0,490$; $F(4, 457.442) = 2824,642$; $p < ,001$), waaruit blijkt dat de gemiddelde leeftijd van slachtoffers afneemt naarmate een gebied stedelijker is.

Uit Tabel 8 blijkt dat online daders vaker woonachtig zijn in stedelijke gebieden dan offline daders ($r = ,052, p < ,001$), terwijl juist verwacht werd dat voornamelijk offline daders in stedelijke gebieden woonden. Verder zijn online daders vaker jonger ($r = -,099, p < ,001$) en vaker mannen ($r = ,039, p < ,001$) dan offline daders en wonen zij doorgaans verder van de pleegplaats af dan offline daders ($r = ,447, p < ,001$). Tot slot valt op dat mannen vaker woonachtig zijn in stedelijke gebieden ($r = ,066, p < ,001$) en verder van de pleegplaats afwonen ($r = ,068, p < ,001$) dan vrouwen.

4.2 Logistische regressieanalyses

4.2.1 Assumpties

Om na te gaan of de data geschikt is voor hypothesetoetsing is een aantal controles uitgevoerd. Een uitgebreide beschrijving van deze controles is te vinden in Bijlage 5. Door de werkwijze van de politie en van criminelen is er een vermoeden dat de assumptie van onafhankelijke waarnemingen geschonden wordt, waardoor standaardfouten worden onderschat. Hier moet bij het trekken van conclusies dus bij worden stilgestaan. Verder blijkt uit de waarden van de Variance Inflation Factor (VIF) dat er geen sprake is van multicollineariteit. Tot slot is de keuze gemaakt om uitbijters in de data te laten. Uit het opnieuw uitvoeren van de logistische regressieanalyses is namelijk gebleken dat het verwijderen van deze uitbijters slechts voor minimale verandering in de logistische regressiemodellen zorgt. Daarnaast betreffen deze uitbijters juist de mensen die voor dit onderzoek relevant zijn.

4.2.2 Modevaluatie

Voordat de hypothesen kunnen worden getoetst met de logistische regressiemodellen moet worden nagegaan of de kwaliteit van deze modellen goed genoeg is. Om de kwaliteit van de modellen te beoordelen wordt gebruik gemaakt van de deviance en de Hosmer-Lemeshow toets. De deviance geeft aan of het huidige model beter is in het verklaren van de afhankelijke variabele dan het daarvoor geschatte model, de Hosmer-Lemeshow kijkt of de verwachte en werkelijke kansen aan elkaar gelijk zijn. Waar bij de deviance een significante waarde een beter model betekent, moet de Hosmer-Lemeshow een niet-significante waarde zijn om een goed model aan te tonen.

Wanneer wordt gekeken naar de deviance in zowel de logistische regressie voor slachtoffers (Tabel 9) als voor daders (Tabel 10), blijkt dat deze waarden voor elk model significant zijn. Daarnaast neemt de deviance gedurende het toevoegen van nieuwe variabelen af, wat betekent dat elk nieuw model beter is in het verklaren van online slachtoffer- en daderschap. Dit betekent dat de uiteindelijke modellen, Model 4 in beide analyses, de best verklarende modellen zijn. De Hosmer-Lemeshow toets is daarentegen voor elk model significant, wat inhoudt dat de modellen die getoetst zijn volgens deze toets niet goed bij de data passen. Deze toets komt echter met zijn beperkingen. De Hosmer-Lemeshow en de daarbij horende Chi-kwadraattoets zijn namelijk gevoelig voor de steekproefgrootte. Zo geeft deze toets bij kleine steekproeven relatief vaak aan dat het model goed bij de data past is, en worden er bij grote steekproeven juist sneller significante verschillen gevonden, terwijl de modellen wel goed bij de data passen. Doordat in dit onderzoek een enorme steekproefgrootte is gehanteerd, is dit laatste vermoedelijk het geval. Hierdoor worden de modellen ondanks een significante Hosmer-Lemeshow toets toch gebruikt om de hypothesen van dit onderzoek te toetsen. Doordat uit de deviance duidelijk wordt dat de laatste modellen relatief het beste zijn in het verklaren van de afhankelijke variabelen, zullen de hypothesen worden getoetst aan de hand van deze modellen.

Tabel 9: Resultaten van de hiërarchische logistische regressieanalyse met offline (0) versus online (1) slachtofferschap van vermogenscriminaliteit als afhankelijke variabele

<i>Online slachtofferschap</i>	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>
Constante	-1,742 (0,006)		<0,001	-2,370 (0,013)		<0,001	-1,702 (0,016)		<0,001	-1,548 (0,017)		0,213
Man	-0,278 (0,009)	0,757	<0,001	-0,276 (0,009)	0,759	<0,001	-0,297 (0,009)	0,743	<0,001	-0,293 (0,009)	0,746	<0,001
Leeftijd				0,013 (0,000)	1,014	<0,001	0,011 (0,000)	1,011	<0,001	0,010 (0,000)	1,010	<0,001
Stedelijkheid							-0,221 (0,003)	0,802	<0,001	-0,236 (0,003)	0,790	<0,001
Afstand woon-/pleegplaats										-0,007 (0,000)	0,993	<0,001
Deviance	354621,790			351461,050			346935,056			345165,301		
X2-toets	1005,142		<0,001	3160,741		<0,001	4525,994		<0,001	1769,755		<0,001
Hosmer-Lemeshow	0,000		-	771,835		<0,001	172,538		<0,001	407,066		<0,001
n	457.447			457.447			457.447			457.447		

Tabel 10: Resultaten van de hiërarchische logistische regressieanalyse met offline (0) versus online (1) daderschap van vermogenscriminaliteit als afhankelijke variabele

<i>Online daderschap</i>	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>	<i>b</i> (SE)	Odds-ratio	<i>p</i>
Constante	-2,789 (0,035)		<0,001	-1,940 (0,052)		<0,001	-2,295 (0,067)		<0,001	-3,433 (0,080)		<0,001
Man	0,346 (0,041)	1,413	<0,001	0,272 (0,041)	1,313	<0,001	0,260 (0,041)	1,296	<0,001	0,154 (0,046)	1,166	<0,001
Leeftijd				-0,026 (0,001)	0,974	<0,001	-0,026 (0,001)	0,974	<0,001	-0,027 (0,002)	0,973	<0,001
Stedelijkheid							0,130 (0,015)	1,139	<0,001	0,236 (0,017)	1,266	<0,001
Afstand woon-/pleegplaats										0,019 (0,000)	1,019	<0,001
Deviance	24532,819			24056,835			23981,020			18624,078		
X2-toets	75,659			475,984			75,815			5356,941		
Hosmer-Lemeshow	0,000			666,480			235,747			351,188		
n	47085			47085			47085			47085		

4.3 Hypothesetoetsing

De hypothesen zullen worden getoetst aan de hand van de modellen in Tabel 9 en 10. In deze tabellen worden de hellingen weergegeven in de vorm van log-odds en worden tevens de odds-ratios en de bijbehorende p -waardes aangetoond. Voor het toetsten van de hypothesen wordt voornamelijk gekeken naar de odds-ratio, welke een verhouding weergeeft tussen de kans dat een persoon offline (0) of online (1) slachtoffer (Tabel 9) of dader is (Tabel 10).

4.3.1 Geslacht

Hypothese 1 veronderstelde dat slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit even vaak van het mannelijke geslacht zijn als slachtoffers van online vermogenscriminaliteit. In Model 1 van Tabel 9 wordt duidelijk dat online slachtoffers een kleinere kans hebben om van het mannelijke geslacht te zijn dan van het vrouwelijke geslacht ($b = -0,278$, $p < 0,001$, $OR = 0,757$). Gecontroleerd voor de andere variabelen in het model (Tabel 9, Model 4) blijkt opnieuw dat slachtoffers van online vermogenscriminaliteit minder vaak mannen zijn dan vrouwen ($b = -0,293$, $p < 0,001$, $OR = 0,746$). Zo is van de mannelijke slachtoffers 12,6% slachtoffer van een online delict, tegenover 16,1% van de vrouwelijke slachtoffers.¹ Tegelijkertijd kan door deze resultaten gesteld worden dat slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit vaker van het mannelijke geslacht zijn dan online slachtoffers. De verdeling van geslacht is dus niet gelijk voor offline en online slachtoffers, waardoor de eerste hypothese niet wordt ondersteund.

Wat betreft het geslacht van daders van vermogenscriminaliteit werd in de tweede hypothese verwacht dat daders van offline en online vermogenscriminaliteit even vaak mannen zijn. Uit de helling van geslacht in Model 1 in Tabel 10 blijkt dat mannen een grotere kans hebben op daderschap van online vermogenscriminaliteit dan vrouwen ($b = 0,346$, $p < 0,001$, $OR = 1,413$). Ditzelfde wordt gevonden wanneer gekeken wordt naar geslacht gecontroleerd voor de andere variabelen in Model 4 ($b = 0,154$, $p < 0,001$, $OR = 1,166$) (Tabel 10). Online daders zijn dus net wat vaker mannen dan vrouwen. Van de mannelijke daders is

¹ Berekend door de logistische regressie in te vullen met $\log\left[\frac{P(\text{online vermogenscriminaliteit})}{1-P(\text{online vermogenscriminaliteit})}\right] \& \frac{e^b}{1+e^b} * 100$.

Voor de berekening van de betreffende variabele wordt de logistische regressie ingevuld voor de minimale en maximale waarde, dus bijvoorbeeld voor de laagste en hoogste leeftijd. In de berekening wordt voor de overige variabelen de gemiddelde of de meest voorkomende waarde – in het geval van een dummy/categorische variabele - meegenomen. Dit is voor slachtoffers: geslacht = 1 (man), stedelijkheid = 2 (matig stedelijk), leeftijd = 44,9 jaar en afstand woon-/pleegplaats = 11,0 km. Voor daders is dit: geslacht = 1 (man), stedelijkheid = 2 (matig stedelijk), leeftijd = 33,6 jaar en afstand woon-/pleegplaats = 26,6 km.

namelijk 3,9% dader van online vermogenscriminaliteit, tegenover 3,4% van de vrouwelijke daders¹. Tegelijkertijd kan worden afgelezen dat de groep online daders vaker uit mannen bestaat dan de groep daders bij offline vermogenscriminaliteit. Opnieuw is de verdeling van geslacht niet gelijk voor offline en online vermogenscriminaliteitsvormen, waardoor de resultaten geen bewijs leveren voor de tweede hypothese.

4.3.2 Leeftijd

De derde hypothese verwachtte dat slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit gemiddeld jonger zijn dan slachtoffers van online vermogenscriminaliteit. Uit Model 4 in Tabel 9 blijkt dat de kans op online slachtofferschap toeneemt naarmate men ouder wordt, gecontroleerd voor geslacht, stedelijkheid en afstand tussen woon- en pleegplaats ($b = 0,010$, $p < 0,001$, $OR = 1,010$). Hoewel deze helling aanvankelijk klein lijkt, wordt uit een berekening duidelijk dat er wel een groot verschil kan zitten in leeftijd en de kans op online slachtofferschap. Van de slachtoffers met de laagste leeftijd (1 jaar) is namelijk 8,5% slachtoffer van een online delict, tegenover 20,8% van de slachtoffers met de hoogste leeftijd (105 jaar)¹. Jongeren, die volgens de theorie de grootste kans hadden op online slachtofferschap, hebben een kans op online slachtofferschap van 9,4% (12 jaar) à 10,5% (25 jaar). Uit deze helling kan tevens geconcludeerd worden dat slachtoffers van online vermogenscriminaliteit doorgaans ouder zijn dan slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit. Dit is overeenstemming met de verwachting vanuit de derde hypothese.

De vierde hypothese veronderstelde dat de daders van offline vermogenscriminaliteit gemiddeld jonger zijn dan daders van online vermogenscriminaliteit. Uit Model 4 in tabel 10 blijkt dat de kans op online daderschap afneemt naarmate men ouder wordt, gecontroleerd voor de andere variabelen in het model ($b = -0,027$, $p < 0,001$, $OR = 0,973$). Van de daders met de laagste leeftijd (4 jaar) is namelijk 8,2% dader van een online delict, tegenover 0,69% van de daders met de hoogste leeftijd (99 jaar)¹. Voor jongeren tussen de 12 en 25 jaar is de kans op online daderschap tussen de 6,8% en 4,9%. Uit de logistische regressieanalyse kan daarnaast ook worden gesteld dat online daders over het algemeen jonger zijn dan online daders. Deze bevinding is niet in overeenstemming met de hypothese en laat juist het tegenovergestelde zien. Hierdoor leveren de resultaten geen bewijs voor de vierde hypothese.

4.3.3 Stedelijkheid

De vijfde hypothese veronderstelde dat slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit vaker woonachtig zijn in stedelijke gebieden dan slachtoffers van online vermogenscriminaliteit. Uit Model 4 in Tabel 9 blijkt dat, wanneer er gecontroleerd wordt voor de andere variabelen in het model, de kans op slachtofferschap van online vermogenscriminaliteit afneemt naarmate de stedelijkheid toeneemt ($b = -0,236$, $p < 0,001$, $OR = 0,790$). Zo is van de slachtoffers woonachtig in niet-stedelijke gebieden 18,7% slachtoffer van een online delict, tegenover 8,2% van de slachtoffers woonachtig in zeer sterk stedelijke gebieden¹. Online slachtoffers zullen dus vaker te vinden zijn in gebieden die weinig stedelijk zijn. Tegelijkertijd betekent dit dat slachtoffers van offline vermogenscriminaliteit vaker in stedelijke gebieden wonen dan slachtoffers van online vermogenscriminaliteit. Deze bevinding ondersteunt dus de vijfde hypothese.

De zesde hypothese veronderstelde dat daders van offline vermogenscriminaliteit vaker woonachtig zijn in stedelijke gebieden dan daders van online vermogenscriminaliteit. Aan de hand van Model 4 in Tabel 10 wordt duidelijk dat de kans om online dader te zijn toeneemt naarmate de stedelijkheid van een gebied toeneemt ($b = 0,236$, $p < 0,001$, $OR = 1,266$). Er zullen dus meer online daders te vinden zijn in stedelijke gebieden dan in minder stedelijke gebieden. Van de daders woonachtig in zeer sterk stedelijke gebieden is namelijk 6,1% dader van een online delict, tegenover 2,5% van de daders woonachtig in niet-stedelijke gebieden. Daarnaast kan ook gesteld worden dat online daders vaker woonachtig in zijn stedelijke gebieden dan offline daders. Deze bevinding is tegenstrijdig met de hypothese, die juist een sterker positief verband had verwacht tussen stedelijkheid en offline daderschap dan tussen stedelijkheid en online daderschap. Hieruit blijkt dus dat de resultaten de zesde hypothese niet ondersteunen.

4.4.4 Afstand woon- en pleegplaats

De zevende hypothese veronderstelde dat de afstand tussen de woonplaats van slachtoffers en de pleegplaats van het delict voor offline vermogenscriminaliteit kleiner is dan voor daders van online vermogenscriminaliteit. Uit Model 4 in Tabel 9 is aan de helling en odds-ratio af te lezen dat de kans op online slachtofferschap afneemt naarmate de afstand tussen de woon- en pleegplaats toeneemt ($b = -0,007$, $p < 0,001$, $OR = 0,993$). Van de slachtoffers met de grootste afstand tussen de woon- en pleegplaats (429,2 km) is namelijk 0,52% slachtoffer van een online delict, tegenover 9,7% van de slachtoffers met de kleinste afstand tussen woon- en

pleegplaats (0 km). Wat betreft de vergelijking tussen offline en online slachtoffers kan uit deze helling geconcludeerd worden dat online slachtoffers dichterbij de pleegplaats wonen dan offline slachtoffers. Deze bevinding is tegenstrijdig met de achtste hypothese, waardoor er geen bewijs is voor de zevende hypothese.

De achtste hypothese veronderstelde dat de afstand tussen de woonplaats van daders en de pleegplaats van het delict voor offline vermogenscriminaliteit kleiner is dan voor daders van online vermogenscriminaliteit. Uit Model 4 in Tabel 10 wordt duidelijk dat de kans op het zijn van een online dader toeneemt naarmate de afstand tussen woon- en pleegplaats toeneemt ($b = 0,019$, $p < 0,001$, $OR = 1,019$). Van de daders met de grootste afstand tussen de woon- en pleegplaats (460,8 km) is namelijk 99,4% dader van een online delict, tegenover 2,4% van de daders met de kleinste afstand tussen woon- en pleegplaats (0 km). Online daders wonen dus doorgaans redelijk ver van de pleegplaats af. Daarnaast blijkt uit deze helling dat daders van offline vermogenscriminaliteit dichterbij de pleegplaats wonen dan online daders. De resultaten uit het onderzoek ondersteunen dus de achtste hypothese.

5. Conclusie

Met de digitalisering van de samenleving worden ook criminaliteitsvormen gedigitaliseerd; terwijl traditionele criminaliteit afneemt, neemt online criminaliteit toe. Om criminaliteit te kunnen blijven voorkomen, verklaren en bestrijden zijn in dit onderzoek theorieën over traditionele vormen van criminaliteit toegespitst op het verklaren van online criminaliteitsvormen. Deze toespitsing is gebruikt om antwoord te kunnen geven op de vraag: *‘In hoeverre bestaan er verschillen tussen de demografische kenmerken van slachtoffers en daders van offline en online vermogenscriminaliteit?’*. Met behulp van een literatuurstudie is deze onderzoeksvraag opgedeeld in acht hypothesen die zijn getoetst met een logistische regressieanalyse. Hiervoor is gebruik gemaakt van door de politie in aangiften geregistreerde slachtoffers en daders van offline en online vermogenscriminaliteit.

Aan de hand van de levensstijlroutine-activiteitentheorie en de zelfcontrole theorie werd verwacht dat mensen met een risicovolle (online) levensstijl en een gebrek aan zelfcontrole vatbaar zouden zijn voor zowel slachtoffer- als daderschap van offline én online vermogenscriminaliteit.

5.1 Geslacht

Wat betreft geslacht werd verwacht dat slachtoffers (H1) en daders (H2) van offline en online vermogenscriminaliteit even vaak mannen zouden zijn. Uit de resultaten is gebleken dat offline slachtoffers het vaakst mannen zijn (56,3%), terwijl bij online criminaliteit vrouwen net wat vaker slachtoffer zijn (50,6%) dan mannen. Voor daders bleek dat mannen vaker dan vrouwen daders zijn van vermogenscriminaliteit en dat de groep online daders (75,0%) uit meer mannen bestaat dan de groep offline daders (67,9%). Uit de hypothesetoetsing bleek dan ook dat beide hypothesen niet ondersteund werden.

Het hogere percentage vrouwelijke online slachtoffers dan verwacht kan mogelijk verklaard worden doordat dat vrouwen vaker ingaan op phishingmails en eerder persoonlijke informatie delen op valse websites. Daarnaast hebben vrouwen doorgaans minder kennis over computers (Van der Wagen et al., 2019) en zijn vrouwen het vaakst slachtoffer van identiteitsfraude (Greenberg, 2009). Desondanks is het verschil tussen mannen en vrouwen in online slachtofferschap niet groot, en zijn vrouwen slechts net wat vaker slachtoffer van online criminaliteit dan mannen.

Een verklaring voor een groter percentage mannelijke online dan offline daders is dat het mechanisme van weinig ouderlijke controle (Gibson et al., 2010; Gottfredson & Hirschi, 1990) wellicht sterker is voor online daders dan voor offline daders. Dit zou kunnen komen doordat een gebrek aan ouderlijke controle binnenshuis, waar online criminaliteit vermoedelijk vaak plaatsvindt, een grotere rol speelt dan buitenshuis. Ouders zijn vaak binnenshuis de enige toezichthouders, terwijl een gebrek aan ouderlijke controle buitenshuis gecompenseerd kan worden door de aanwezigheid van andere toezichthouders, zoals politieagenten, leraren en sporttrainers. Hierdoor kan het mechanisme van weinig ouderlijke controle mogelijk een sterkere invloed hebben op online daderschap dan offline daderschap.

Bovendien zou het feit dat mannen meer geïnteresseerd zijn in ICT (Van der Wagen et al., 2019) zwaarder kunnen wegen dan de fysieke verschillen in mannen en vrouwen die het makkelijker maken voor mannen om bepaalde vormen van offline vermogenscriminaliteit te plegen, zoals zakkenrollerij en straatroof (Miró, 2014; Oksuzyan et al., 2008).

5.2 Leeftijd

Wat betreft leeftijd werd verwacht dat offline slachtoffers (H3) en daders (H4) jonger zouden zijn dan online slachtoffers en daders. De derde hypothese werd ondersteund door de resultaten, maar online daders bleken juist tegen verwachting in jonger te zijn (27,7 jaar) dan offline daders (33,6 jaar). Een mogelijke verklaring hiervoor is de toenemende normalisatie van online criminaliteit onder jongeren (Milmo, 2022). Zo is er sprake van een hype op TikTok waar het oplichten van mensen via het internet wordt gestimuleerd (Jansen et al., 2022). Dit wordt gedaan door mensen aan te sporen mee te doen met de F-games (fraudegame) door video's te plaatsen over hoe veel geld er mee te verdienen is en welke chats gestuurd kunnen worden om anderen succesvol op te lichten. Jongeren zien hierdoor online criminaliteit eerder als spelletje dan als strafbaar feit waar daadwerkelijk slachtoffers mee worden gemaakt (Jansen et al., 2022). De invloed van sociale media wordt daarnaast versterkt doordat jongeren steeds minder buiten spelen en steeds meer tijd online doorbrengen (Kaal, 2022). Jongeren die voorheen wellicht iemand op straat hadden beroofd om zich te bewijzen tegenover hun vrienden, hebben nu doordat ze veel tijd online besteden een grotere kans om bijvoorbeeld mee te doen met de fraudegames. Hierdoor wordt de kans op het worden van een offline dader kleiner, terwijl de kans van het worden van een online dader juist toeneemt.

5.3 Stedelijkheid

Wat betreft stedelijkheid werd verwacht dat offline slachtoffers (H5) en daders (H6) vaker in stedelijke gebieden wonen dan online slachtoffers en daders. Hypothese 5 werd door de resultaten ondersteund, maar er werd geen bewijs gevonden voor Hypothese 6. Zo bleek uit de resultaten dat online daders vaker in stedelijke gebieden wonen dan offline daders. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat online criminelen doorgaans hoger opgeleid zijn dan offline criminelen (Van der Wagen et al., 2019). Doordat in Nederland de meeste hogescholen en universiteiten in stedelijke gebieden gevestigd zijn, woont het grootste deel van de hoogopgeleiden in stedelijke gebieden (CBS, 2009). Het hogere aandeel online criminelen in stedelijke gebieden kan dus mogelijk verklaard worden doordat online criminelen doorgaans hoger opgeleid zijn dan offline criminelen.

5.4 Afstand woon- en pleegplaats

Tot slot werd wat de afstand tussen woon- en pleegplaats betreft verwacht dat offline slachtoffers (H7) en daders (H8) dichterbij de pleegplaats wonen dan online slachtoffers en daders. Uit de resultaten bleek dat offline slachtoffers tegen de verwachting in gemiddeld verder van de pleegplaats wonen (11,6 km) dan online slachtoffers (6,6 km). Voor online vermogenscriminaliteit wonen offline daders naar verwachting dichterbij de pleegplaats (20,3 km) dan online daders (106,2 km). Een mogelijke verklaring voor de kleinere afstand bij online slachtoffers is dat online slachtoffers vermoedelijk meestal slachtoffer worden op het moment dat ze gebruik maken van hun laptop of telefoon. Aangezien Nederlanders over het algemeen dicht bij hun werk wonen (CBS, 2017) en waarschijnlijk voornamelijk gebruik maken van hun laptop en telefoon in de buurt van hun eigen woonplaats, kan worden verwacht dat online slachtoffers vaak slachtoffer worden in de buurt van hun woonplaats. Daarnaast is er sprake van een discrepantie tussen de pleegplaats die in dit onderzoek bedoeld werd en de locatie die de politie registreert als pleegplaats. De pleegplaats betreft bij offline criminaliteit een locatie waar de dader actief is geweest. Bij online criminaliteit wordt daarentegen de locatie waar het slachtoffer zich bevindt ten tijde van het misdrijf geregistreerd. Doordat bij online criminaliteit de woonplaats vaak gelijk is aan de pleegplaats is dus een afstand gevonden die veel lager is dan werd verwacht.

6. Discussie

De gebruikte politiegegevens in dit onderzoek kennen zowel voor- als nadelen. Doordat in dit onderzoek toegang mogelijk was tot gegevens die niet publiekelijk toegankelijk zijn, kon er een uniek beeld kon worden geschetst van de slachtoffers en daders die bij de politie bekend zijn. Doordat in dit onderzoek geen steekproef is getrokken, maar alle aangiften tussen 2019 en 2021 in geheel Nederland zijn meegenomen, is inzicht gekregen in de gehele populatie van slachtoffers en daders van offline en online vermogenscriminaliteit. Een nadeel van politiegegevens is dat de politie geen zicht heeft op alle criminaliteit die daadwerkelijk plaatsvindt in Nederland. Dit wordt in de criminologie aangeduid met het *dark number*. Doordat de aangiften die bij de politie binnenkomen afhankelijk zijn van prioriteiten binnen het beleid van de politie, aangiftegedrag van de burger en selectiviteit (Janssen & de Haan, 2020), geven politiegegevens geen volledig beeld van de criminaliteit in Nederland. Zo ligt de aangiftebereidheid bij ouderen hoger dan bij jongeren (Akkermans, 2016), waardoor het *dark number* in dit onderzoek er mogelijk voor heeft gezorgd dat er een oververtegenwoordiging is van oudere slachtoffers. Dit kan ervoor hebben gezorgd dat de gevonden gemiddelde leeftijd van de slachtoffers hoger ligt dan de daadwerkelijke gemiddelde leeftijd van slachtoffers. Hoe dit invloed heeft gehad op de resultaten en conclusies in dit onderzoek is niet volledig duidelijk. Hiervoor kan in vervolgonderzoek onderzocht worden of en hoe de gemiddelde leeftijd van de personen die aangifte doen verschilt tussen offline en online vermogenscriminaliteit. Hoewel duidelijk is dat de aangiftebereidheid bij online criminaliteit lager ligt dan bij offline criminaliteit (CBS, 2022b), is er namelijk geen inzicht in hoe de personen die aangifte doen van offline of online criminaliteit met elkaar verschillen.

Een limitatie die tevens veroorzaakt werd door het gebruik maken van politiegegevens is dat er geen duidelijkheid is over wie daadwerkelijk dader is geweest van een delict. Daadwerkelijk daderschap wordt namelijk pas duidelijk nadat de gerechtelijke uitspraak heeft plaatsgevonden. Omdat deze gegevens vaak ontbreken in de politiestructuren is bij de operationalisatie de keuze gemaakt om in plaats van daders, verdachten te onderzoeken. Hierdoor is het waarschijnlijk dat er in dit onderzoek verdachten mee zijn genomen die uiteindelijk niet verantwoordelijk bleken te zijn voor het uitvoeren van een delict. Dat dit een vertekening kan veroorzaken in de resultaten van dit onderzoek blijkt uit Amerikaans onderzoek. Hieruit blijkt namelijk dat, van de 8% Amerikanen die aangeeft valselijk beschuldigd te zijn geweest, mannen bijna twee keer zo vaak valselijk beschuldigd worden van misbruik dan vrouwen (Stewart, 2020). Hoewel de verschillen in valse beschuldigingen

en geslacht vermoedelijk verschillen per criminaliteitsvorm (Ruesink & Marvin, 2005), kan het zijn dat mannen in dit onderzoek oververtegenwoordigd zijn. Hierdoor is in dit onderzoek mogelijk onterecht gesteld dat mannen vaker daders zijn van vermogenscriminaliteit dan vrouwen. Voor vervolgonderzoek luidt dan ook het advies om in plaats van naar verdachten naar daadwerkelijke daders te kijken, bijvoorbeeld door rechterlijke uitspraken mee te nemen in de data-analyse.

Om te berekenen hoe ver men van de pleegplaats af woonde is gebruik gemaakt van een afstand in een rechte lijn. Zoals eerder in de operationalisaties al genoemd werd kan dit hebben geleid tot een vertekend beeld van de resultaten, aangezien de afstand tussen twee plekken aan weerszijden van het IJsselmeer hemelsbreed korter is dan de daadwerkelijke route over land. Hierdoor kan de berekende afstand tussen de woon- en pleegplaatsen onderschat zijn, waardoor de afstand tussen woon- en pleegplaats in werkelijkheid langer is dan uit de resultaten is gebleken. Bovendien kan het voor vervolgonderzoek interessant zijn om in plaats van de afstand tussen woon- en pleegplaats te kijken naar de afstand tussen de woonplaats van het slachtoffer en de woonplaats van de dader. Vermoedelijk wordt dan gevonden dat online slachtoffers en daders verder van elkaar wonen dan offline slachtoffers en daders. Door de manier van registreren van de politie was het voor dit onderzoek te tijdrovend om dit te onderzoeken. Wel zou dit meer inzicht kunnen geven in de verschillen in relaties tussen slachtoffers en daders bij zowel offline als online criminaliteitsvormen.

Bovendien is het mogelijk dat de manier waarop de variabelen meegenomen zijn in dit onderzoek niet de meest geschikte methode is geweest. Zo werd door de variabelen zonder verdere aanpassingen mee te nemen in de logistische regressie een zekere mate van lineariteit verwacht. Voor het verband tussen online slachtoffer- en daderschap en geslacht en tussen slachtoffer- en daderschap en stedelijkheid is deze aanname vermoedelijk terecht, maar voor de leeftijd van daders is de aanname van lineariteit meer omstreden. Zo wordt er voor daderschap en leeftijd verwacht dat de kans om dader te zijn tot en met de adolescentie toeneemt, om vervolgens weer geleidelijk af te nemen. Door leeftijd zonder bewerkingen mee te nemen zijn de resultaten uit de logistische regressieanalyse mogelijk minder inzichtelijk dan gewenst. Voor vervolgonderzoek kan het dan ook nuttig zijn om te onderzoeken hoe de samenhang tussen slachtofferschap en leeftijd is wanneer een niet-lineair verband wordt verondersteld.

Daarnaast wordt in het theoretisch kader gesteld dat voor online criminaliteit de gemiddelde leeftijd van online daders relatief jong is, aangezien daders van hacking en

verspreiders van malware vaak jongeren zijn (Van der Wagen et al., 2019). Hoewel kort wordt aangestipt dat de gemiddelde leeftijd van daders van financiële georganiseerde cybercriminaliteit hoger ligt, is er in het theoretisch kader niet genoeg aandacht voor de diversiteit van online criminaliteit. Zo kent online criminaliteit verschillende gradaties, waarbij het niet opsturen van verkochte goederen op Marktplaats eenvoudiger is dan het hacken van bedrijven en overheidsinstanties. Doordat eenvoudige online criminaliteit relatief impulsief kan worden uitgevoerd en minder kennis vereist dan complexe online criminaliteit, is de verwachting dat de gemiddelde leeftijd bij eenvoudige online criminaliteit lager ligt dan bij complexe online criminaliteit. Als deze verwachting klopt kan dit er in dit onderzoek voor hebben gezorgd dat de gemiddelde leeftijd zowel hoger als lager is uitgevallen voor online criminaliteit, afhankelijk van de aantallen eenvoudig en complexe criminaliteitsvormen. Om hier meer duidelijkheid in te scheppen is de aanbeveling om in vervolgonderzoek onderscheid te maken in de complexiteit van het delict. Hierdoor kan een specifiek beeld worden geschetst over de betrokkenen van verschillende vormen van online vermogenscriminaliteit.

Een andere limitatie met betrekking op de leeftijd van de daders en slachtoffers is de keuze om alle leeftijden mee te nemen in het onderzoek. Hierdoor zijn erg jonge kinderen meegenomen in de analyses, zoals de slachtoffers van online fraude en diefstal met een leeftijd van één jaar. Hoewel door het meenemen van deze personen een uitgebreid beeld geschetst is over de betrokkenen bij offline en online vermogenscriminaliteit, kunnen de ouders in deze scenario's vermoedelijk eerder gezien worden als slachtoffer dan de betreffende kinderen. Daarnaast gaan de verklaringen vanuit de levensstijlroutine-activiteiten niet volledig op voor hele jonge kinderen, aangezien zij vermoedelijk te weinig handelingsbekwaam zijn om een echt risicovolle levensstijl te hebben. Daarentegen bleek uit de vergelijking van de logistische regressieanalyse met en zonder uitbijters dat de resultaten niet tot nauwelijks veranderen wanneer de uitbijters uit de data worden gehaald (zie Bijlage 5). Als de jonge kinderen niet waren meegenomen in het onderzoek waren de conclusies dus hetzelfde gebleven. Bovendien is het een lastige kwestie om te bepalen waar de grenswaarde moet komen te liggen wanneer besloten wordt de jongste kinderen niet mee te nemen. Zo moet daarvoor worden onderzocht of kinderen van 15 jaar bijvoorbeeld vaker een eigen bankrekening en meer handelingsbekwaam zijn dan kinderen van bijvoorbeeld 12 jaar. Voor vervolgonderzoek kan het wel nuttig zijn om hier meer inzicht in te verkrijgen, om zodoende de gebruikte theorieën beter toepasbaar te maken op de onderzoeksgroep.

Tot slot kan het mogelijk schenden van de assumptie van onafhankelijke waarnemingen hebben geleid tot vertekende resultaten. Hoewel tijdens het voorbereiden van de data ervoor gezorgd is dat er geen dubbele personen voorkomen in de data, zijn de personen in de data mogelijk wel aan elkaar verbonden. Zo zijn de verdachten in dit onderzoek door de werkwijze van de politie vermoedelijk niet onafhankelijk van elkaar. Door verdachten te ondervragen kunnen andere verdachten aan het licht komen, waardoor connecties van verhoorde verdachten een grotere kans hebben om opgenomen te worden in de registraties dan criminelen die geen connecties zijn van deze verdachte. Dit kan ook gelden voor slachtoffers. Zo kan iemand die al eerder slachtoffer is geweest van criminaliteit kennissen eerder aanzetten tot het ook doen van aangifte, waardoor ook slachtoffers mogelijk niet volledig van elkaar onafhankelijk zijn.

6.1 Bredere implicaties

Uit dit onderzoek is gebleken dat offline slachtoffers en daders verschillende demografische kenmerken hebben vergeleken met online slachtoffers en daders. Hieruit blijkt dat de politie een nieuwe strategie moet gebruiken ter preventie en bestrijding van online criminaliteit. De politie zou allereerst in moeten spelen op de jonge gemiddelde leeftijd van online daders. Doordat jongeren steeds minder buiten komen en steeds vaker tijd online besteden zijn jongeren vatbaarder om een online dader te worden, wat ook deels blijkt uit de normalisatie van online daderschap. Om verdere normalisatie voor te zijn moet de politie zich inzetten om jongeren op het rechte pad te houden. Dit zou de politie kunnen doen door op scholen en op sociale media jongeren te duiden op de risico's van het plegen van online delicten en hen in te lichten wat te doen wanneer ze merken dat leeftijdsgenoten een online delict dreigen te plegen. Daarnaast zou de politie zich in moeten zetten om meer samen te werken met sociale mediaplatformen als TikTok om het promoten van online criminaliteit tegen te gaan, mogelijk door het plaatsen van een waarschuwingslabel bij video's over bijvoorbeeld fraudegames.

Daarnaast zou de politie moeten inspelen op de grote afstand die bestaat tussen de woon- en pleegplaats van online daders. Online daders wonen ver af van de pleegplaats en dus vaak van de woonplaats van hun slachtoffer. Dit maakt het voor de politie lastig om in te grijpen, door de regionale indeling van de politie en de hoge werkdruk hebben politiemedewerkers vaak niet de mogelijkheid om aan de andere kant van het land te interveniëren. Een landelijk coördinatiepunt maakt online criminaliteit voor de politie eenvoudiger te bestrijden. Zo'n landelijk punt zou verschillende aangiften aan elkaar moeten

koppelen, de politie kan met losse aangiften namelijk veel minder dan een verzameling aan aangiften van dezelfde dader. Wanneer blijkt dat een bepaald bankrekeningnummer vaak wordt gebruikt in verdachte betaalverzoeken waardoor slachtoffers vanuit het hele land slachtoffer worden van online fraude, kan hier een onderzoek naar worden ingesteld. Hoewel de politie dit al probeert te implementeren, wordt dit nog niet voldoende in de praktijk toegepast. Aangiften blijven namelijk nog steeds vaak bij de verschillende basisteams liggen. Daarnaast registreren politiemedewerkers binnen de basisteams vaak te weinig informatie over het online delict, waardoor aangiften die door worden gestuurd naar een landelijk team nauwelijks bruikbare informatie bevatten. Hierdoor moet ook worden ingezet op trainingen binnen de politie die haar medewerkers leert goed om te gaan met het behandelen en registreren van online criminaliteit. Dit kan voor de politie zorgen voor een efficiëntere werkwijze, waardoor online criminelen beter kunnen worden aangepakt, waardoor de politie een stap dichterbij komt in het bestrijden van online criminaliteit.

Literatuurlijst

- Akkermans, M. (2016). Melding en aangifte van veelvoorkomende criminaliteit. In *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Centraal Bureau voor de Statistiek. Geraadpleegd op 27 december 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/46/melding-en-aangifte-van-veelvoorkomende-criminaliteit>
- Alkhalil, Z., Hewage, C., Nawaf, L., & Khan, I. (2021). Phishing Attacks: A Recent Comprehensive Study and a New Anatomy. *Frontiers in Computer Science*, 3. <https://doi.org/10.3389/fcomp.2021.563060>
- Berg, M. T., & Schreck, C. J. (2022). The Meaning of the Victim–Offender Overlap for Criminological Theory and Crime Prevention Policy. *Annual Review of Criminology*, 5(1), 277–297. <https://doi.org/10.1146/annurev-criminol-030920-120724>
- Borwell, J. (2017) *Wie wordt de digitale beurs gelicht? De persoonlijkheids- en demografische kenmerken van e-fraudeslachtoffers vergeleken* [Thesis Politiekundige Bachelor, Politieacademie Apeldoorn]. Geraadpleegd op 12 juni 2022, van <https://cybersciencecenter.nl/media/1089/thesis-jildau-borwell.pdf>
- Bossler, A.M. & Holt, T.J. (2009). On-line Activities, Guardianship, and Malware Infection: An Examination of Routine Activities Theory. *International Journal of Cyber Criminology (IJCC)* ISSN. 3. 974-2891.
- Cao, L., & Maume, D. J. (1993). Urbanization, Inequality, Lifestyles And Robbery: A Comprehensive Model. *Sociological Focus*, 26(1), 11–26. <https://www.jstor.org/stable/20831641>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2009, 15 december). Meer dan helft van hoger opgeleiden woont in de stad. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2009/51/meer-dan-helft-van-hoger-opgeleiden-woont-in-de-stad>

- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2017, 10 augustus). Bijna 4 op de 10 werkt en woont in dezelfde gemeente. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/32/bijna-4-op-de-10-werkt-en-woont-in-dezelfde-gemeente>
- Centraal Bureau voor de statistiek. (2018, november). *Jaarrapport Integratie 2018*. <https://longreads.cbs.nl/integratie-2018/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019a, augustus 12). *Zakkenrollerij aan de kust piekt in de zomer*. Geraadpleegd op 2 november 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/33/zakenrollerij-aan-de-kust-piekt-in-de-zomer>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019b, oktober 31). *Bezorgdheid over internetveiligheid maakt mensen alert*. Geraadpleegd op 1 juli 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/44/bezorgdheid-over-internetveiligheid-maakt-mensen-alert>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020a, oktober). *ICT-gebruik van huishoudens en personen*. <https://longreads.cbs.nl/ict-kennis-en-economie-2020/ict-gebruik-van-huishoudens-en-personen/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020b, november). *Jaarrapport integratie 2020*. <https://longreads.cbs.nl/integratie-2020/criminaliteit/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021a, maart 1). *Scherpe daling traditionele vormen van criminaliteit*. Geraadpleegd op 1 juli 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/09/scherpe-daling-traditionele-vormen-van-criminaliteit>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021b, oktober 15). *Meer online shoppers meer klachten*. Geraadpleegd op 5 juli 2022, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/41/meer-online-shoppers-meer-klachten>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022a, april 4). *Verdachten; delictgroep, geslacht, leeftijd en migratieachtergrond* [Dataset]. Centraal Bureau voor de Statistiek. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81947NED/table?fromstatweb>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022b, mei). *Veiligheidsmonitor 2021*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/veiligheidsmonitor-2021>

Chen, L. S. L. (2010). The impact of perceived risk, intangibility and consumer characteristics on online game playing. *Computers in Human Behavior*, 26(6), 1607–1613.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.06.008>

Chou, C. & Tsai, M. J. (2007). Gender differences in Taiwan high school students' computer game playing. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 812–824.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.11.011>

Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588–608.

<https://doi.org/10.2307/2094589>

De Jong, L., Leukfeldt, R. & van de Weijer, S. (2018b). Determinanten en motivaties voor intentie tot aangifte na slachtofferschap van cybercrime. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 17(1–2), 66–78. <https://doi.org/10.5553/tvv/187279482018017102006>

Donner, C. M., Marcum, C. D., Jennings, W. G., Higgins, G. E., & Banfield, J. (2014). Low self-control and cybercrime: Exploring the utility of the general theory of crime beyond digital piracy. *Computers in Human Behavior*, 34, 165–172.

<https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.01.040>

Flexon, J. L., Meldrum, R. C., & Piquero, A. R. (2015). Low Self-Control and the Victim–Offender Overlap. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(11), 2052–2076.

<https://doi.org/10.1177/0886260515572471>

Gibson, C. L., Ward, J. T., Wright, J. P., Beaver, K. M., & Delisi, M. (2010). Where Does Gender Fit in the Measurement of Self-Control? *Criminal Justice and Behavior*, 37(8), 883–903. <https://doi.org/10.1177/0093854810369082>

- Gottfredson, M., & Hirschi, T. (1990). *A general theory of crime*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Greenberg, A. G. (2009, 9 februari). *MetaData: Why ID Theft Targets Women*. Forbes. Geraadpleegd op 8 december 2022, van https://www.forbes.com/2009/02/09/security-privacy-internet-technology-security_0209_security.html?sh=1c033f2a6642
- Gutter, M., & Veenvliet, C. (2022, mei). *Werkgeversenquête 2022* (Nr. 2022/080). I&O Research. <https://065.wpcdnnode.com/ioresearch.nl/wp-content/uploads/2022/06/werkgeversenquete-2022-rapport.pdf>
- Henson, B., Wilcox, P., Reynolds, B. W., & Cullen, F. T. (2010). Gender, Adolescent Lifestyles, and Violent Victimization: Implications for Routine Activity Theory. *Victims & Offenders*, 5(4), 303–328. <https://doi.org/10.1080/15564886.2010.509651>
- Heurter, K. (2019, 8 oktober). Locatiekeuze van daders. NSCR. Geraadpleegd op 2 november 2022, van <https://nscr.nl/factsheet/locatiekeuze-van-daders/>
- Hindelang, M. J., Gottfredson, M. R., & Garofalo, J. (1978). *Victims of Personal Crime: An Empirical Foundation for a Theory of Personal Victimization*. Cambridge: Ballinger.
- Holtfreter, K., Reisig, M. D., Leeper Piquero, N., & Piquero, A. R. (2010). Low Self-Control and Fraud. *Criminal Justice and Behavior*, 37(2), 188–203. <https://doi.org/10.1177/0093854809354977>
- Hutchings, A. & Hayes, H. (2009). Routine Activity Theory and Phishing Victimization: Who Gets Caught in the ‘Net’? *Current Issues in Criminal Justice*, 20(3), 433–452. <https://doi.org/10.1080/10345329.2009.12035821>
- Jagatic, T. N., Johnson, N. A., Jakobsson, M., & Menczer, F. (2005). Social phishing. *Communications of the ACM*, 50(10), 94–100. <https://doi.org/10.1145/1290958.1290968>

- Jansen, N., Hulzen, D. van & Schellevis, J. (2022, 14 december). Dit zijn de jongeren achter online oplichting: “Het is een soort hype”. *NOS.nl*. Geraadpleegd op 27 december 2022, van <https://nos.nl/artikel/2456409-dit-zijn-de-jongeren-achter-online-oplichting-het-is-een-soort-hype>
- Janssen, J., & De Haan, W. (2020). De macht van het getal: Over de waard en de risico's van criminaliteitscijfers. In M. Boone & C. Brants (Eds.), *Criminologie en strafrecht* (3 ed., pp. 61-88). Uitgeverij Boom. Studietoeken Criminologie & Veiligheid.
- Jensen, G. F. & Brownfield, D. (1986). Gender, Lifestyles, and Victimization: Beyond Routine Activity. *Violence and Victims*, 1(2), 85–99. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.1.2.85>
- Kaal, M. K. (31AD). Onderzoek buitenspelen 2022. In *Jantje Beton*. Kantar Public. Geraadpleegd op 8 december 2022, van <https://jantjebeton.nl/uploads/downloads/onderzoek-buitenspelen-2022-62a06183eb380.pdf>
- Kloosterman, R. (2015). *Socialeconomische trends: Slachtofferschap cybercrime en internetgebruik*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Kumaraguru, P., Sheng, S., Acquisti, A., Cranor, L. F., & Hong, J. (2010). Teaching Johnny not to fall for phish. *ACM Transactions on Internet Technology*, 10(2), 1–31. <https://doi.org/10.1145/1754393.1754396>
- Ladbrook, D. A. (1988). Why are crime rates higher in urban than in rural areas? — Evidence from Japan. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, 21(2), 81–103. <https://doi.org/10.1177/000486588802100203>
- Lauritsen, J. L., & Laub, J. H. (2007). Understanding the link between victimization and offending: New reflections on an old idea. *Crime Prevention Studies*, 22, 55–76.

- Leukfeldt, E. R., & Yar, M. (2016). Applying Routine Activity Theory to Cybercrime: A Theoretical and Empirical Analysis. *Deviant Behavior*, 37(3), 263–280.
<https://doi.org/10.1080/01639625.2015.1012409>
- Leukfeldt, E. R., Domenie, M. M., & Stol, W. P. (2010). *Verkenning cybercrime in Nederland 2009*. The Hague: Boom Juridische Uitgevers.
- Milmo, D. (2022, 5 december). Risky online behaviour ‘almost normalised’ among young people, says study. *The Guardian*.
<https://www.theguardian.com/technology/2022/dec/05/risky-online-behaviour-almost-normalised-among-young-people-says-study>
- Miró, F. (2014). Routine Activity Theory. *The Encyclopedia of Theoretical Criminology*, 1–7.
<https://doi.org/10.1002/9781118517390.wbetc198>
- Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological Review*, 100(4), 674–701.
<https://doi.org/10.1037/0033-295x.100.4.674>
- Moon, B., McCluskey, J. D., & McCluskey, C. P. (2010). A general theory of crime and computer crime: An empirical test. *Journal of Criminal Justice*, 38(4), 767–772.
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2010.05.003>
- Noordenburg, C. van. (2022, 13 december). *Waarom van belang?* Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). Geraadpleegd op 28 december 2022, van <https://hetccv.nl/onderwerpen/veiligheidsbeleving/wat-is-veiligheidsbeleving/waarom-van-belang/>
- Oksuzyan, A., Juel, K., Vaupel, J. W., & Christensen, K. (2008). Men: good health and high mortality. Sex differences in health and aging. *Aging Clinical and Experimental Research*, 20(2), 91–102. <https://doi.org/10.1007/bf03324754>

- Politie. (z.d.). *Basispolitiezorg en specialistische taken*. politie.nl. Geraadpleegd op 5 februari 2023, van <https://www.politie.nl/informatie/basispolitiezorg-en-specialistische-taken.html>
- Reyns, B. W. (2015). A routine activity perspective on online victimisation. *Journal of Financial Crime*, 22(4), 396–411. <https://doi.org/10.1108/jfc-06-2014-0030>
- Ruesink, M., & Marvin, F. D. (2005). Wrongful Convictions Among Women. *Women & Criminal Justice*, 16(4), 1–23. https://doi.org/10.1300/j012v16n04_01
- Schreck, C. J. (1999). Criminal victimization and low self-control: An extension and test of a general theory of crime. *Justice Quarterly*, 16(3), 633–654. <https://doi.org/10.1080/07418829900094291>
- Sheng, S., Holbrook, M., Kumaraguru, P., Cranor, L. F., & Downs, J. (2010). Who falls for phish? *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*. <https://doi.org/10.1145/1753326.1753383>
- Stewart, R. S. (2020, 17 december). Survey: Over 20 Million Have Been Falsely Accused of Abuse. *Center for Prosecutor Integrity*. Geraadpleegd op 8 december 2022, van <https://www.prosecutorintegrity.org/pr/survey-over-20-million-have-been-falsely-accused-of-abuse/>
- Swier, C., & Wijkman, M. D. S. (2011). Seks op afstand. Leefstijl, routine-internetactiviteiten en slachtofferschap onder meisjes van seksueel hinderlijk gedrag en seksuele dwang op Internet. *Tijdschrift voor Criminologie*, 53(3), 214–226.
- Van der Wagen, W., Van 't Zand-Kurtovic, E. G., Matthijsse, S. R., & Fischer, T. F. S. (2019, december). *Cyberdaders: uniek profiel, unieke aanpak? Een onderzoek naar kenmerken van en passende interventies voor daders van cybercriminaliteit in enge zin*. Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC). <http://hdl.handle.net/20.500.12832/2432>

Van der Wiele, D. (2018, 14 augustus). *Online boeven hebben de offline wereld nodig*.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid. Geraadpleegd op 1 juli 2022, van <https://ccv-secondant.nl/platform/article/online-boeven-hebben-de-offline-wereld-nodig>

Van Koppen, P. J., De Poot, C. J., & Van Koppen, M. V. (2000). Cirkels van delicten: Overpleegplaatsen van misdrijven en de woonplaats van de dader. *De Psycholoog*, 25(10), 435–442.

<https://www.petervankoppen.nl/ewExternalFiles/2000%20Cirkels%20van%20delicten.pdf>

Warr, M. (2002). *Companions in crime: the social aspects of criminal conduct*. Cambridge University Press.

Weulen Kranenbarg, M., Holt, T. J., & Van Gelder, J. L. (2017). Offending and Victimization in the Digital Age: Comparing Correlates of Cybercrime and Traditional Offending-Only, Victimization-Only and the Victimization-Offending Overlap. *Deviant Behavior*, 40(1), 40–55. <https://doi.org/10.1080/01639625.2017.1411030>